1285

Coll. rom. 12

Angeb.: Schmidt 26

Gegenwärtig Lübeck
Leipzig 1492 und
fr. Lucan.

Coll. Rom. 12 Mirabilia

Inc. Martinus de Amsterdam.

Dg 450 - 1040

BIBLIOTHECA HERTZIANA * ROMA *
ROMA

Coll.
rom.

LEIGHTON BREWER ST W.

Mirabilia Rome.

¶ Mirabilia Rome vrbis.

MUrus vrbis habet trecentas ſexaginta ⁊ vnam turres. Propugnacula ſex millia ⁊ nonaginta: ⁊ .xxvj. millia porticularia. In circuitu vero ſunt .xxij. exceptis transtiberim ⁊ ciuitate leonina: ⁊ porticu ſancti petri: vbi ſunt. xx. miliaria.

¶ De portis infra vrbem.

POrte inclite ſunt hee. Porta capena que dicit̃ ſancti Pauli. Porta Appia q̃ ducit ad Domine quo vadis. Porta latina: vbi ſanctus Joannes fuit miſſus in oleo. Porta metioni vbi riuulus influit vrbē. Porta Aſinaria ī Laterano. Porta lauicana que maior eſt que eſt iuxta ſanctē crucē in hieruſalē. Porta taurina vel tyburtina que dicit̃ ſancti Laurētij Porta numētana que vadit ad ſctām Agnetē virgineꝫ. Porta ſalaria: q̃ vadit verſus ſabinā Porta pincina que eſt circa eccliaꝫ ſcti Felicꝭ. Porta flaminea que eſt circa eccleſiam ſancte Marie de populo. Porta colina que eſt ꝯtra templum Adriani ſupra pontem.

¶ De portis tranſtiberim.

Porte tranſtiberim ſunt tres .ſ. Porta ſeptimana: vbi .v. laudes facte fuerunt Octauiano imꝑatori. Porta aurea .ſ. ſci pancratij. Porta portuēſis. ¶ In porticu ſci petri ſunt due porte ſcꝫ Porta caſtelli ſci angeli: ꝛ porta viridaria.

¶ De montibus infra vrbem.

¶ Mons Ianiculus vbi eſt ſctūs petrꝰ. Mōs Taurinus q dicit̃ Ianitarius. Mons auentinus: vbi eſt eccleſia ſctē Sabine. Mons quirinalis: qꝛ ibi ſtabant quirites vbi eſt eccleſia ſcti Stephani que dicit̃ in celiomonte. Mons tarpeius vel Capitoliū: vbi eſt palacium ſenatoꝝ. Mons Palatinus vbi eſt palacium maius. Mons Inquilinus ſuper alios montes dicit̃: vbi eſt baſilica ſancte Marie maioris. Mons vinalis vbi eſt eccleſia ſancte Agathe: vbi Virgilius captus fuit a Romanis: qui viſibiliter exiens a carcere perrexit Neapolim.

¶ De pontibus vrbis.

¶ Pontes ſunt iſti. Pons adriani vel iudeoꝝ pons fabiani iuxta ꝑfatū pontē. pons gratiani. pons ſenatoꝝ. pons theodoſii ꝛ pons valētin

¶ Palacia Imperatorꝝ ſunt hec.

¶ Palaciū magnū in mōte palatino. Palaciū ſenatuū prope ſanctū Sixtū. Palaciū Claudij inter coliſeū ⁊ ſctm̄ petrū ad vincula. Palaciū Conſtantini in laterano. Palaciū Romuli int̄ ſanctā Mariā nouā ⁊ Coſmā; vbi ſunt ſex edes pietatis ⁊ concordie; vbi poſuit Romulus ſuā ſtatuā dicēs. Hec ſtatua nō cadet donec virgo pariet. Et ſtatim cū beata virgo peperit ſtatua corruit. Palatium Traiani vbi eſt colūna .xx. paſſuū. Palaciū Siluestri. Palaciū Antonij vbi eſt alia colūna .xxxiij. paſſuū. Palaciū Nerōis vbi eſt angulea ſcī petri. Palaciū Octauiani ad ſanctū Laurentium in Lucina.

¶ De arcubus triumphalibus.

¶ Arcus triūphales ſunt hi; q fiebant alicui imperatori redeūti; ſub qbus cū honore ducebat̄ a ſenatoribus ⁊ eius victoria ad memoriā eoꝝ in arcu ſculpebatur. Arcus Theodoſii Valentini ⁊ Gratiani imperatoꝝ ad ſanctum Vitum Arcus Conſtantini imperatoris iuxta Coliſeū Arcus ſeptem lucernarum Titi ⁊ Veſpaſiani vbi eſt candelabrum Moyſi cū archa habens

BIBLIOTHECA HERTZIANA ROMA

ſeptē brachia in pede turris calculatorie. Arc⁹ Julij ⁊ ſenatoris ad ſanctā Mariā nouā. Arc⁹ Octauiani imperatoris. ad ſanctū Laurentiū in Lucina. Arcus Antonij ad columnam.

¶ De arcubus nō triūphalibus.

¶ Alij ſunt arcus non triūphales ſed memoria les: vt arcus pietatis ante ſanctā Mariā rotun daꝫ: vbi accidit quedā hiſtoria de paupere mu liere: cuius filius occiſus erat a vicine ſue filio: que petijt ius ſibi fieri ab imperatore Traiano parato ire ad exercitum: qui ſe ius dixit facturū in reditu. Que reſpōdit: forſan dn̄e nō redibis. Qui ſtatim fecit ibi conſiſtorium: ⁊ fecit ei fm̄ qd̄ petierat. Judicauitqꝫ iuuenem homicidam moriturū: quē mulier petijt ſibi reddi pro recō penſatione filij ſui mortui. Quod ei factum eſt: ⁊ mulier fatebatur ſe plenū ius recepiſſe: ⁊ mu lier ditata ad imperatore receſſit.

¶ De Termis.

¶ Terme dicunt̄ palatia magna habentia ma xias criptas ſubterraneas in qͥbus tp̄e hyemali fiebat ignis maximus. Eſtiuo aūt tp̄e repleban tur aquis: vt curia in ſuperioribus cōmorans

magis dilectaretur: q̄d in thermis diocletiani ⁊ maximiā̄i adhuc videri pōt. Terme limpiadis apud sctm̄ Laurētiū̄ in paliſpna. Terme domitiani tiberine ſunt retro Mariā̄ rotundā̄. Terme Alexandrine vbi eſt hoſpitale de Termis.

¶ De Theatris.

Theatra ſunt iſta Theatrū̄ Titi ⁊ Veſpaſiā̄i ad cachecū̄bam. Theatrū̄ Tarqni imꝑatoris ad ſeptifoliū̄. Theatꝝ pōpei ad ſctm̄ Laurētiū̄ in damaſo: ⁊ eſt ibi theatrum flamineum.

¶ De Angulea ſancti Petri.

¶ Ibi eſt memoria Ceſarꝭ: vbi ſplēdidus cinis in ſuo ſarcofagio idem malo ereo requieſcit: vt ſicut eo viuente totus mū̄dus ei ſubiectus erat ſic ipſo mortuo oīa corpa mortuoꝝ ſibi ſubiacerent: vbi in giro maliſcriptū̄ ē. Ceſar tātus erat quo nullus maior in orbe. Sed in modico nū̄c tam magnus claudit antro. intra ſcriptura ſtat: ceſaris alta colū̄na. Regia ſtructura quā̄ta non extat in aula. Si lapis eſt vnus qua fuit arte leuatus. Et ſi ſunt plures dic vbi congeries.

¶ De Cimiteriis.

¶ Cimiteriū̄ Calepodiȷ̄ ad ſcm̄ pancratiū̄. Ci-

miterium scte Agathe. Cimiterium Viti ad portã colinã. sci Felicis Calixti ad cathecũbas. Cimiterium cõcordiani foris portã latinã scte aguetis et alia quamplura cimiteria q̃ in multis locis descendebant per tria miliaria vbi sancti abscondebant

¶ Loca vbi ſancti paſſi ſunt.

¶ Foris portã Apiam fuit decollatus beatus Sixtus. prope Dñe quo vadis vbi fuit templũ martis; ante scilicet nereũ intus cauati ad sctm̃ Gregoriũ domus Lucine: et eſt ibi velũ aureũ aqua saliua. Ad sctm̃ Anastaſiũ vbi decollatus fuit ſanctus Paulus ortus Lucine; vbi eſt ecclesia ſancti pauli; et eſt ibi prope amphibiatum vbi eſt corda in qua iactatũ erat corpus ſancti Sebaſtiãi; q reuelauit corpus ſuũ lucine dicẽs Inuenies corpus meũ pẽdẽs i vicu per pedes iuxta ſtratã q̃ dicitur via cornelii iuxta Girolũ arcus romanorum vbi btũs Silueſter et Cõſtantinus obligauerũt ſe ab inde; vbi fuit domus telluris añ martẽ. terme limpiadis vbi fuit aſſatus ſauctus Laurentius in paliſpna. palaciũ tiburtinũ vbi decius et valerianus receſſerũt ab laurẽtio mortuo. Arcus flameus ad pontem iudeorum tranſ-

tiberim infra palatiũ Neronis ⁊ tẽplũ Apolli-
nis q̇d dr̃ ſctẽ petronelle añ eccliaȝ ſcti Petri
fuit vaticanũ; vbi vates .i. ſacerdotes canebant
ſua officia. Añ tẽplũ apollinis fuit caſtrũ Nero
nis. vbi nũc ẽ ecclia ſcti Andree. In faſtigio pã
theõis .i. Marie rotũde fuit pinea erea deaura
ta q̃ nũc eſt añ tẽplũ ſcti petri; q̃ coopta erat ta-
bulis ereis deauratꝭ ita ꝙ a lõge videbat᷑ quaſi
mõs aureꝰ; cuiꝰ pulchritudo adhuc partim ap-
paret.

¶ De Templis.

¶ Ante palaciũ Alexandri fuit templũ Enee ⁊
Põpei mire pulchritudinis. Monumentum
vero põpei q̇d dicit᷑ marmoreũ decent᷑ ornatũ.
Fuit oraculum apollinis. ⁊ ecclia ſcti Viti fuit
ſecretariũ Nerõis. In palatio Antonij eſt tem-
plũ diui Adriani. In campo martis fuit templũ
Martꝭ in quo eligebant᷑ cõſules .iiij. kal. Julij.
⁊ morabant᷑ vſqȝ ad kal. Januarij. In hoc tem
plo ponebant Romani roſtra nauiuȝ; vt eſſent
ſpecula omniũ gentium. Juxta pantheon erat
templũ Minerue. Apud Ciriacũ erat templũ
Veſte. In calcari eſt templũ Veneris. Mo-
naſteriũ Roſe fuit caſtellum Junonis.

¶ De Capitolio.

¶ Capitoliū dicit̄ q̄ꝺ erat caput totius mundi in quo conſules ⁊ ſenatores morabant̄ ad conſulendū vrbē: cuiꝰ facies cooperta erat muris altis ⁊ aureis vitro ⁊ auro vndiq̄ꝫ coopertus. Infra capitoliū fuit palaciū pro magna parte aureū: lapidibus precioſis ornatū: q̄ꝺ dicebat̄ valere tertiā partem mundi: in quo tot ſtatue erant imaginum quot ſunt mundi prouincie: ⁊ habebat quelibet imago tintinabulū in collo ꝑ artem mathematicā diſpoſitum: vt q̄ñ aliqua regio Po. Ro. rebellis efficeret̄ ſtatim huius ꝓuincie imago vertebat dorſum imagini vrbis Ro. que maior erat ſuꝑ alias tanq̄ꝫ dn̄a: ⁊ tintinabulum q̄ꝺ habebat in collo ſonabat. Tunc cuſtodes capitolij dicebāt id ſenatui. Statimq̄ꝫ mittebant legiones militum ad expugnandum prouinciam. Erant in capitolio plura templa. Suꝑ arcū erat templū Ceſaris ⁊ Veſte vbi ſenatores ponebāt Iuliū ceſarē in cathedra. vi. martij. Et ex parte capitolij erat tēplū Iunōis Iuxta forū publicū erat tēplū Hercul' i tarpeio ⁊ Achillis vbi iterfectꝰ ē Iulius ceſar a ſenatu

6

in loco vbi eſt eccleſia Ara celi. Et fuerũt tẽpla ſimul iuncta. Palacium phebi ⁊ carmetis vbi Octauianus vidit viſionẽ ſuam in celo. Juxta canepariũ eſt tẽpluꝫ Jani: q erat cuſtos capitolij

❡ De Equis marmoreis.

❡ Equi ⁊ hoĩes nudi ſignant ꝙ tp̄e imꝑatoris Tiberij erunt duo philoſophi iuuenes. ſ. praxiteles ⁊ phitias: q dixerunt ſe eſſe tante ſapiẽtie vt qd imperator illis abſentibus in camera ſua diceret ipſi referrent de verbo ad verbũ q̄d fecerunt vt dixerũt: ⁊ nõ inde pecuniã petierunt ſed memoriã ſempiternã: ita ꝙ philoſophi haberent duos equos marmoreos calcãtes terrã qui ſignãt principes huius ſeculi: q2 nudi ſunt circa equos ſignat ꝙ altis ⁊ extenſis brachijs ⁊ replicatis digitis narrabant q̄ futura erãt: vt ſicut nudi ſunt: ita ſcientia huius mundi in mẽtibus eorum nuda ⁊ aperta erat.

❡ De Ruſtico ſedente ſup equũ.

❡ Ad Lateranũ eſt equus ereus ⁊ deauratus q dicit̃ caballus cõſtantini: ſed nõ eſt ſic. Nam q volunt ſcire verũ hoc perlegãt. Tp̄e conſulũ ⁊ ſenatoꝝ quidaꝫ rex potentiſſimus ex orientis

partibus Romã venit: multa ſtrage Ro. ppl̄m
affligẽs: tũc quidã ruſticus armiger magne for
titudinis: virtutis ⁊ prudentie dicit conſulibus
⁊ ſenatoribꝰ. Nunqd ſi eſſet aliqs liberãs vos
de tribulatiõe iſta qd a ſenatu recipe mereref?
reſponderũt quicqd peteret obtineret. Qui ait
illis. date mihi. xxx. talenta auri: ⁊ inſup memo-
riã fieri ſempiternã: ⁊ ꝙ equũ ereũ ſtaturã meã
deſuper facietis: ⁊ ab illis vos ĩ breui liberabo
Qui dixerunt ſe omnia facturos. Ille vero ait
Media nocte ſurgetis ⁊ omnes eſtote armati
bene: ⁊ ſtetis infra muros in ſpelunca: ⁊ quic-
quid vobis dixero facietis. Et reſponderunt fa
ciemus. Ruſticus vero aſcendit equũ ſuũ maxi
mũ ſine ſella: tollenſqꝫ falcem exiuit foras tãqꝫ
vellet colligere herbas: viditqꝫ regẽ venientez
ad arborẽ pro neceſſarijs ſuis: ſuper quã arbo-
rem quedã cucumagia ſedebat: dulciterqꝫ ca-
nebat: ruſticus hoc audiens acceſſit propius:
⁊ ſocij regis putantes ruſticũ de ſuis eſſe clama
re ſic ceperũt: ruſtice nõ tanges regem qꝛ ſi te-
tigeris ſuſpenderis. Ruſticus vero ſpretis eoꝝ
minis: per fortitudinem Regem parue ſtature

cato arripuit: ⁊ cum ſubleuans poſuit coram ſe ſuper equū ⁊ fugit ad vrbem velociter: clamās voce magna ad homines vrbis in cauernis latitantes. Exite foras interficite exercitū regis quoniā ipſum corā me nunc teneo captū. Qui exeuntes ad vocem eius multos occiderunt ⁊ alij in fugā verſi ſunt. Romani habito triūpho ſoluerunt ei aurum quod petierat: ⁊ fecerunt memoriam eius: ⁊ in preſentatione ſtature ſue quā poſuerūt coram palatio Lateranenſi vnū equū ereum ⁊ deauratum: ⁊ ſtaturā ipſius deſuper ſedentē deauratā: extenſa manu dextera cū qua regez ceperat: ⁊ ſuper caput equi quandam cucumagiam poſuerunt: ad cuius cantuz victoriam habuerūt: ipſam ſtaturam regis que parua erat retro ligatā manibus ſub equo memorato collocauerunt.

¶ De Coliſeo.

¶ Coliſeū fuit templū ſolis mire magnitudinis ⁊ pulchritudinis diuerſis cauernis adaptatuz ⁊ coopertū erat celo ereo ⁊ deaurato vbi tonitrua: fulgura: ⁊ coruſcationes fiebant: ⁊ pluuie mittebantur per fiſtulas plumbeas: ⁊ erant ibi

ſigna ſupceleſtia: ⁊ planete cū ſole ⁊ luna; quadrigis vehi videbātur. In medio ſedebat dn̄s phebus deus ſolis q pedes ad terrā vertebat; ⁊ caput eius celū tangebat; qui palmā in manu ſua tenebat: deſignans ꝙ Roma totū mundū regebat. Poſt vero multū tp̄is ſpaciū beatus Silueſter iuſſit templū deſtrui: ⁊ etiā alia ꝗ̄plura ne peregrini venirent Romā ꝑpter edificia antiqua ⁊ deoꝝ famā ⁊ nō ꝑpter eccłias ſctōꝝ tranſirent multimoda deuotione. Caput vero ⁊ manus predicti idoli cum pomo ad palaciū in laterano fecit poni in memoriā: que palma ⁊ caput Sāſonis falſo vocant̄ a vulgo. Palaciū prefatū erat templū Turbi per qđ intrabant ⁊ prefata ſimulatio in querimonia fundebant tp̄e conſultuum ⁊ ſenatorum orationes.

De ſancta Maria rotunda.

Agrippa p̄fatus ſubiugauit Ro. ſe. Sclauos ⁊ Saxones occidere fecit ⁊ iuſſit. iiij. legiōes in eius reuocatione tintinabulum ſtatue preſidis que erat in templo Iouis ⁊ Mineruę ſonabat qꝛ vniuſcuiuſqꝫ regni totius orbis ſtatua erat in templo illo poſita cū tintinabulo ad collum

8

qn̄ ſonabat regnum id' cognoſcebatur rebelle.
Huius aūt ſtatue preſidis tintinabulū audiens
ſacerdos q erat in ſpelunca in ebdomada illa
nunciabat ſenatoribus. Senatores aūt legionē
hanc prefato Agrippe iniūxerūt vt iter ad per-
ſas ſubiugando q omnino rennuens ꝛ dicēs ſe
nō poſſe pati tantū laborē; tandē victus petūt
conſiliū trium dierū; infra quos quadam nocte
ex nimio cogitatu fatigatꝰ obdormiuit; ꝛ appa-
ruit ei quedā femina q̄ ait Agrippa qd cogitas
in magno es cogatatu; cōſolare ꝛ ꝑmitte mihi
templum quale oſtendā tibi; ꝛ dicam tibi qūo
eris victurus. Qui dixit faciam dn̄a. Illa oſtē-
dit ei in viſione templū rotundum ad modum
pantheon Ille vero dixit; dn̄a que es tu? Que
reſpondit. Ego ſum Cibelles mater deoꝝ fac
mihi libamina ꝛ Neptuno qui eſt deus maris
ad honorē meū; qꝛ tecū erimus ꝛ vinces oēs
rebelles. Agrippa vero ſurgēs hec recitauit ſe
natui; ꝛ ciuitates acquieuerūt verbis ſuis; igit
cū magno apparatu nauiū ꝛ. v. legiones militū
venit ad perſas ꝛ eos debellauit; ꝛ poſuit ſub
tributo ſenatui Ro. annuatim ꝛ rediēs Rom ā

fecit templũ fieri qḋ ꝓmiſerat ⁊ dedicauit ad
honorẽ Cibellis matris deoꝝ: ⁊ impoſuit huic
nomẽ pantheon: ⁊ fecit ſtaturã cibellis deaura
tã: quã poſuit in faſtigio pãtheon ſuꝑ foramen:
⁊ cooperuit eã mirifico tegmento ereo ⁊ deau-
rato. poſt vo multũ tpis btũs Bonifaci⁹ papa
videns id templũ tam terribiliter dedicatuꝫ ad
honorẽ Cibellis anteq̄ꝫ xpiani perturbarentur
aliquotiens a demonibus acceſſit ad impatorẽ
xpianũ rogãs eũ hoc templũ ſibi tradi: qḋ im-
perator eidẽ libẽter ꝯceſſit: papa vero cũ Ro.
po. i. kal. nouẽbris dedicauit idẽ ⁊ ſtatuit vt ex
illo die Ro. po. cũ Ro. pon. ibi ꝯuenirẽt ⁊ papa
miſſam celebraret ⁊ pplus cõicaret ſicut in die
natal' dñi: ⁊ eodẽ die ꝑ vniuerſum orbẽ feſtum
btẽ virginis Marie ⁊ omniũ ſctoꝝ celebraret.

De Octauiano imperatore.

Poſt vo multũ tpis ſenatores vidẽtes octa
uianũ tante pulchritudinis ⁊ ꝓſperitatis: ⁊ q
totũ tributariũ fecerat dixerũt: volum⁹ te ado-
rare: quia diuinitas in te eſt: ſi hoc nõ eſſet non
emergerentur tibi proſpera. Qui renuens: in
dutias poſtulauit: ⁊ ad ſe Sibillam tiburtinam

vocari fecit: cui q̄d Senatores dixerunt recita
uit: ꝛ ꝙ ſpacium trium dierū petijt vt ſibi con-
ſuleret: in quibus artum ieiunium operata eſt.
Poſt tres dies reſpondit imperatori. Sit iudi
cij ſignum tellus ſudore madeſcit: de celo rex
venit per ſecula futurus illico. Poſtq̄ dixiſſet
hoc: celum apertum eſt: ꝛ ſplendor maximus
irruit ſuper eum: viditq; in celo virginem pul-
cherrimam ꝛ puerum in brachijs tenentem ſu-
per altare dei: quod miraretur valde. Audiuit
vocem dicentem. Hec ara eſt filij dei. Qui ſta-
tim procidit in terram ꝛ adorauit Chriſtum
venturū: quod recitauit Senatoribus: de quo
mirati ſunt valde. Et fuit hec viſio in camera
imperatoris: vbi nūc eſt eccleſia ſancte Marie
in Capitolio. Et ideo vocatur ſancta Maria
Ara celi. Et eſt eccleſia fratrum minorum.

¶ Deo gratias.

…sum Ambroſij Gmunder Preſby-
teri, Ex imperiali Oppido Sancti
Galli Conſtantienſis Dioceſis.

1521.

Preterijt illa dies, neſcitur origo ſecundi,
An labor, an requies: ſic tranſit glia mūdi.

Ex Hiſtoria Scholaſtica.

Omnis mulier fere naturaliter, auara ⁊ leuis.

Unde.

Quid leuius flamine? flamen.
Quid flamine? fama.
Quid famine? mulier.
Quid muliere? nihil.

Emmanuel
Ferdinandi
n. 586.

Schmidt 26 [Indulgentiae]

In isto opuſculo dicitur quomodo Romulus et Remus nati ſunt et educati. Et poſtea Romulus factus eſt primus Romanorum rex ⁊ conditor Romane vrbis. Quomodo ⁊ quã diu ipſe ⁊ ſucceſſores ſui rexerunt. Et etiam de Imperatoribus Romani imperij: qualiter imperauerunt a primo Julio Ceſare vſqꝫ ad tem pus Conſtantini magni imperatoris. Quomo do Conſtãtinus a lepra eſt curatus. ⁊ a beato Siluеſtro baptizatus. Quomodo ſanctus Cõ ſtantinus eccleſiam Romanam dotauit: beato Siluеſtro omnibuſqꝫ ſuis ſucceſſoribus Roma nis pontificibus totam italiam: omnes prouincias occidentales; regiones; loca; ciuitates; inſulas que circa italiam ſunt pio affectu dedit De indulgentijs omnium eccleſiarum ⁊ reliquijs que Rome exiſtunt. De ſtationibus in eiſdem per circulum anni ⁊c.

(1504)

Roma ciuitas ſancta ca-
put mundi. Anno poſt
euerſiōis Troiane.cccc.
⁊.v. mūdi vero. Mcccc
⁊.l. Item Romulus et
Remus ex Marte Ilia
rhea Siluia nati ſunt.
Romulꝰ eſto dicat Ser
uius Romū appellatū fuiſſe; ⁊ pro Romo Ro
mulū blādimēti cauſa; deide gaudēt eni diminu

tiuo blãditie. Sed q2 Liuius ac Florus ⁊ oẽs hiſtorici ipſum ſcribunt Romulũ ideo omnes ſequũť. Et Romulus inquã Illia rhea Siluia matre genitus: ex patre ſeu credito ſeu ficto: cũ veri⁹ credať ſacerdos martis. Sꝫ vt honeſtior eſſet culpa dixerunt Romani principem ſuum ex deo Marte genitũ: q͛d tam patiente animo tulere gentes ꝙ̃ equo animo Romanoꝝ imperium paſſe ſunt. fuit primus rex ⁊ cõditor vrbis Rome. Hic vt primũ lucem attigit teſte Liuio primo ab vrbe cũ quo cõueniunt omnes hiſtorici ſeuiciã Amulij patris atqꝫ Albanoꝝ regis expertus eſt a quo vna cũ fratre Remo iuſſus eſt in tyberim mergi. Sed ſtagnantibus ſecus ripam vadis abiectos infantes decreſcẽs aqua velut ſcelus refugiens reliquit in ſicco. de quo dixit Ouidius in. ij. faſt. Hec vbi cognouit contemptor Amulius equi. Amne iubet mergi geminos ſcelus vnda refugit. In ſicca pueri deſtituunt humo. His lupa dicitur vbera deinde prebuiſſe: ⁊ picum auem cibum tuliſſe. Ouidi. Lacte quis infantes neſcit creuiſſe fermo. Et picum expoſitis ſepe tuliſſe cibos. hanc lupam

volunt aliqui veram ꝛ aliqui fictam. Utraqꝫ enim fama eſt ꝙ fuerit ficta. monſtrat Eutropius dicens in lib. i. Uerum paruulos prope ripam tyberis expoſitos Fauſtulus regij armẽti paſtor ad achã Laurentiã vxorem ſuã detulit: que ob rapacitatẽ corporis queſtuoſi lupa a vicinis appellabatur. Unde viſqꝫ ad noſtra tempora meretricũ cellule lupanaria nũcupantur. Ad huius verificationẽ Lactãtius in. i. diui. iuſti. adducit exemplum dicens. Romani ab Athenienſibus mutuati ſunt exemplũ: apud quos cũ meretrix tyrannũ occidiſſet Lena nomine: quia nephas erat ſimulachrũ meretricis in templo poni: animalis effigiem poſuerunt: cuius noĩe ipſa gerebatur. Itaqꝫ vt illi ex noĩe: ſic iſti ex profeſſione monumenta fecerunt: Qd̃ fuerit iſta lupa clare ponit Lucius florus in li. i. ꝛ Plinius de viris illuſt. Sed clarius Lucius florus in li. i. ſui epit. Et Liuius dicens in primo ab vrbe. Tenet fama cũ fluitantem alueum quo expoſiti erant pueri in ſicco aqua deſtituiſſet lupam ſitientem ex montibus qui citra ſunt ad puerilem vagitũ curſum flexiſſe. Eamqꝫ infantibus adeo mite

12

prebuiſſe mãmas: vt etiã ipſos lingua lãberet. Hos reperiens Fauſtulus magr̃ regij pecoris Ache laurẽtie vxori educãdo dedit. Sũt ⁊ qui eã vulgato corpe int̃ paſtores lupã agnoĩatam credãt. hec Liuius ↄfirmat hoc habitus ipſius que fuit lupe corniza Joue mutuatus exemplũ Qui vos eſt almãther capre nutricis ſue pelle. De q̃ dixit Uir. in primo Enei. Donec regina ſacerdos marte grauis gẽmã partu dabit Jlia prolem. Jnde lupus inde lupe fuluo nutricis tegmine let⁹. Romul⁹ excipiat gentẽ ⁊ mauor tia cõdet. Menia romãoſq; ſuo de nõie dicet. Aug. aũt in. xviij. de ciui. dei. ⁊ Plinius in. viij hiſtorie naturalis mõſtrauit vtrũq; fuiſſe poſſi bile. Et ↄcludit vterq; poſtq̃ ſingulus hiſtoric⁹ cõuenit cum Liuio: quãq; ſi eis infantibus per quos tanta ciuitas condenda fuerat de aqua diuinitus liberatis per lactentẽ feram deus vo luit ſubuenire qd̓ mirꝫ eſt. Jtẽ Romulus centũ ex ſenatoribus delegit quorꝫ conſilio oĩa age rentur: vt habet̃ in cronica impatorꝫ Leonardi Aretini li. p̄. romane hiſtorie. Quos ſenatores propter ſenectutem patris ad ſimilitudinẽ curie

nominauit. Mille etiam pugnatores delegit quos a numero milites appellauit. Rexit ānis xxxviij. poſtea fulmine perijt. Habet etiā in cronica romanoꝝ impatoꝝ: mater iſtoꝝ geminorū vz Romuli ꝛ Remi viua ſm legem defoſſa et pueros in tyberim demergi iuſſit ꝛc.

SUcceſſor pmus Romuli Pōpili⁹ pꝛ Nume ſecūdi romanoꝝ regꝭ ponitur eodē li. Uir. c. Numa Pōpilius rome tribun⁹ plebis.

Succeſſor Pōpilij Tullius hoſtili⁹ q rexit annis. xxij. q nepos iſtius hoſtilij q ſub romulo bello cecidit: ſtrēnue aduerſuz Sabinos pugnās put ſcripſit eodē li. Uir. c. Romulus. Qui memoria ꝛ ſui virtutis titulus fuit Rome tertius rex creatus. Illo quidē tpe quo Manaſſes regnabat in Hieruſalem. Item pmus qui purpura ꝛ faſtibus vſus eſt.

Succeſſor Tullij hoſtilij Ancus: rexit ānis xliiij. potēter: q ius feriale ꝯdidit. i. moꝛez inducendi bella. re. eodē li. c. Ancus martius.

SUcceſſor Anci Priſc⁹ tarqn⁹: q rexit. xxxvij. ānis: q a Plinio i li. de vir. ill. ꝯnotat.

¶ Tarqn⁹ priſcus a Romulo rex romanoꝝ. v.

demorati exulis Corinthi filius: quē regē frequēter historici luchomonē dicūt; multa opat⁹ est; inchoauit edificare Capitolium: in cronica Romanoꝝ imperatoꝝ vt habeť libro primo.

SUcceſſor Priſci Targni Seruius Tullius qui rexit annis. xliiij. ⁊ inter omnes primus qui cenſus excogitauit.

SUcceſſor Seruij Tullij Targnus ſupb⁹ q rexit ãnis. xxx. q ab hiſtoricis ꝓnotatur Luci⁹ Targnus ob mores cognomēto ſupbuſ fuit ꝑnotati Targni fili⁹ ex vxore Canoqle pro ut ſcripſit eodē li. Vir. c. Serui⁹ tulli⁹. hic teſte Eutropio li. i. prim⁹ excogitauit vincl'a; fuſtes; carceres; cōpedes; cathenas ⁊ exilia ꝓut dicit eodē li. Vir. c. Serui⁹ tulli⁹. vbi de ipſi⁹ principio cū fuit rex. vij. Romanoꝝ. Hinc cōſules cepere pro vno rege dño. Hac cã creati ſunt vt ſi vnus malus eſſe voluiſſet alter eã habēs poteſtatē ſimilē cohereret. ⁊ placuit ne imperiū longius haberēt; ne propter diuturnitatem ptãtis inſolentiores redderenť; ȝ ciuiles ſemꝑ eſſent q poſt annum ſcirēt ſe eſſe priuaturos. De quoꝝ claritate habeť plene in cronica Romanoꝝ im

peratoꝝ Aretini. ꝛ in li. vij. Romane hiſtoꝛice.

IUlius ceſar pꝛim⁹ īpatoꝛ Alexādria vēit cui Pile⁹ inſidias rex pabat; q̄re a ceſare bello vict⁹ a nilo perijt; vt pȝ vbi agit̃ ꝺ ceſare ꝑ. Ceſar ergo petitus egypto cleopatre regnū dedit ꝛ ipſe pꝛim⁹ accepit ſinglare īpium roma noꝝ; a q̊ oēs romani pꝛincipes romanoꝝ ceſa-res appellati ſunt. Sȝ cōiurantibus in eū. lx. vel amplius ſenatoꝛib⁹ in curia. xxxiij. vulnerib⁹ per cuſſus occubuit. rc. vbi agit̃ de ceſare ꝑ impe.

SEcūdus īpatoꝛ Octauianus auguſt⁹ a q̊ oēs romanoꝝ reges dicū̃t auguſti. regna uit ānis. lvi. ꝛ mēſibus. vi. Deficiēte aūt pꝛinci patu pontificū in Judea Herodes anticipatri a ſcolanite ꝛ mr̃is arabice fili⁹ a romanis iudeoꝝ pꝛīcipatū accepit quē tenuit ānis. xxxv. Et ne ignobilis ꝛ ſanguīe iudeoꝝ argueret̃ extrane⁹ cōbuſſit libꝛos oēs qbus continebat̃ nobilitas iudeoꝝ. inſup ꝛ ſuā ſobolē regio ſanguini con-miſceret̃ abdicata de fidei feia hieroſolymitana quā puatus vxoꝛē cepat. Nā ex eo filio antici-patre ſibi Mariamne ſociauit filiā Alexandri Ariſtoboli; nepotēqȝ fratris Hircan; qui ante

fuit rex iudeorum xl. Hic Herodi genuit. v. filios quorum duos Alexandrū et Aristobolum occidit ipſe in ſamaria. Nec fecit diuturnā morā quin matrem illorum qua nil carius habuerit occiderit Re. li. Vir. vbi agit̄ de Herode aſcalonita. hoc tpe: qr. M. antonius q tenebat Aſiā et orientē repudiauerat ſororez Auguſti Cleopatramq̄ duxerat in vxorē: inter Antoniū Cleopatrū et Auguſtū ortū eſt bellū ꝫ fugati apud Leuchas Antoni⁹ et Cleopatra ſeipſos occiderūt. Et ſic terminatū eſt regnū Egyptiorum qd a pmo ptolomeo lagi filio vſq ad Cleopatrā ſtetit. ccxcv annis. anno Ceſaris auguſti. xl. a morte vero Cleopatre et antonij qn̄ Egyptus in puinciaz verſa eſt anno. xxxvij. et ab vrbe condita anno. cccij. quo per vniuerſum orbez pax firmiſſima dei ordinatiōe ab Auguſto firmata fuerat dn̄s noſter Jeſus xp̄s filius dei: etatē mundi ſexto ſuo cōſecrauit aduentu. Itē diebus Octauiani auguſti tranſtiberim de taberna meritoria fons olei de terra exundauit: ac per totū diem largiſſimo riuo fluxit: ſignificās ex gentib⁹ xp̄i gratiā tunc etiā circulus ad celeſtis ſpeciē arcus circa

ſolē apparuit: vt habet in cronica Romanoꝝ imꝑatoꝝ Leonardi aretini li·vij·anno imperij auguſti·lxiiij·Herodes morbo inaudito ⁊ ſcatētibus toto corꝑe vermibus digne morit̄·re·li·Vir·vbi d̄ Herode aſcalonita agit̄·Sʒ Archelaus eius filius ab auguſto ſubſtitutꝰ regnauit annis·ix·vſqʒ ad Auguſti finem·

TIberius pinguis ꝓuignus auguſti filius impator·iij·qui imꝑauit annis·xxiij·re·li·Vir·cap·Tyberius·Anno vero·xij·imperij ſui Pilatus iudex ꝓcurator ab eodē dirigit̄ anno xviij·imperij Tyberij dn̄s noſter Jeſus xp̄s ſua paſſione redemit mundū āno etatis ſue·xxxiij·⁊ eo magis ꝙ ei vita propagata eſt ab·viij·kal̄ aprilis·quo die cōceptus in virginis vtero eſt de ſpiritu ſancto: vt narrat Platina in vita pontificū vbi ſcribit ad Sixtū·iiij·Cuius etiā temporibus facies ⁊ vultus ſanctus noſtri redēptorꝫ a ſancta Veronica per mare de Hieruſalem Romaʒ portata ⁊ adducta: qua viſa Tiberius mox a morbo liberatus eſt·

GAius cognomēto Callicola impator·iiij·Rome iꝑauit ānis·iiij·mēſibus·x·diebus

15

viij. Anno dñi. xxxviij. Hic Herodes Agrippa amicũ ſuũ liberauit a vinclis ⁊ fecit euꝫ Judee regẽ vbi regnauit ãnis. vij. vſqꝫ ad. iiij. annum Claudij. Quo qdem pcuſſo ab angelo ſucceſſit in regnũ eius Agrippa: vbi manſit annis. xxvij vſqꝫ ad exterminiũ iudeoꝝ. Herodes aũt tetarcha petens amicitiã Gaij cogente Herodiade Romã venit: ꝫ accuſatus ab Agrippa tetrarcham pdidit: fugiẽs ergo cũ Herodiade hiſpaniã petijt. Pilatus q ſententiã dãnatiõis dixerat tantis anguſtijs a Gaio pcuſſus ꝙ carceratus ſe ſua manu peremerit. Gaius aũt ſeuiens in iudeos ſancta coꝝ loca idoloꝝ ſordibus prophanauit. his temporibus Matheus i Judea predicans Euangelium ſcripſit.

CLaudius impator. v. cepit iperare anno dñi. xx. ⁊ impauit ãnis. xiij. mẽſibus. vij. ⁊ diebus. xxviij. his tpibus Petrus cũ primo fundaſſet eccleſiã Antiohenã Romã venit: tenuit cathedrã epiſcopalem annis. xxv. vſqꝫ ad vltimũ Neronis annũ. re. li. Vir. vbi agitur de Petro apſo. Marcus euãgeliũ Rome ſcripſerat Petro cũ mittente. iiij. anno Claudij pre-

dicat in Egypto·re·li· vij · vbi agit̃ de Marco euãgeliſta· Eodẽ ãno fames grauiſſima cuius Lucas meminit facta eſt·

NEro ĩpator·vi·ĩpare cepit anno dñi·lviij· ⁊ impauit ãnis·xiij·mẽſibus·vij· diebus· xxviij·huius·ij·ãno Feſtus iudee pcurator ſucceſſit felici·a quo Paulus apl's Romã victus per bienniũ ſtetit in cuſtodia libera·poſt hoc nõ dũ rabido ſeuiẽte Nerõe dimittit̃ ad pdicandũ re·li·Vir·vbi agit̃ de Paulo aplo·⁊·c· Nero· Jacobus frater dñi cũ·xxx·ãnis rexiſſet eccleſiã vij·anno Neronis circa ãnos dñi·lxv·a iudeis lapidatus ⁊c· Albinus ſucceſſit in magiſtratu iudee·Albinus aũt florus cuius luxuriã ⁊ auaritiã:ceteraqꝫ flagitia nõ ferentes iudei contra Romanos rebellarũt aduerſum quos Veſpaſianus· M· militie plurimas vrbes inde cepit· Interim Nero primus xpianos pſequit̃· inter quos Petrũ aplm ⁊ Paulũ occidit gladio·

GAlba ĩpator·vij·put ſcribit̃ in cro· Mar· anno dñi·lxxi·⁊ ĩpauit mẽſibꝰ·vij·ĩ hibernia·Vitellꝰ germania Otto tenẽte ĩpiuꝫ Ro·p annũ;ſeſe interfecerũt·re·li·Vir·vbi d iſtis agit̃

16

V Eſpaſianus ipator·viij·impauit annis·ix·
męſibus·ij·diebus·xij·cū cepiſſet impare
put ſcribit in cronica Mar·anno dñi·lxxvij·hic
apud iudeā impator exercitus noiatus bellum
cōmendans filio Tito Romā venit; q anno·ij·
iudeoꝝ regnū ſubuertit; templūqꝫ ſolis ſtrauit
poſt annos prime ſue conſtructionis· cclxxxix·
re·li·Vir·vbi agitur de Tito Veſpaſiani filio·
Cōſumatūqꝫ eſt bellū anno·iiij·duobus quidez
Nerone viuente ⁊ duobus alijs poſtea·

T Jtus Veſpaſiani filius ipator·ix·cepit im
perare anno dñi·lxxxij·⁊ impauit ānis·ij·
męſibus·ij·vir qdē mirabilis oiuz v̄tutū genere
abūdās; vt amor ⁊ dlitie hūani gener̄ diceret

D Omitianus frater Titi iunior ipator·x·
cepit imperare prout ſcribitur i cronica
Mar·āno dñi·lxxxv·⁊ impauit ānis·xv·męſib⁹
v·hic ſecūdus poſt Nerone xpianos pſequitur
ſub quo Joānes euāgeliſta ⁊ aplus i pathmos
inſulam relegatus cum eum miſiſſet in dolium
feruentiſſimi olei ſine vllo cruciatu vel pena·re·
li·Vir·ca·Domitianus·

N Erua impator·xi·ipauit āno vno męſib⁹

quatuor ꝛ diebus·viij· Hic ſuo edicto cunctos
qui a Domitiano exulauerſit reuocauit: quare
Joannes apoſtolus ab exilio liberatus Ephe-
ſum redijt· ꝛ per eius abſentiã vidit ab hereticis
concuſſam fuiſſe: fidem hanc deſcriptam in
Euangelio ſtabiliuit·

TRaianus imꝑator·xij·cepit imꝑare anno
dñi·c·ꝛ imꝑauit annis·ix·menſibus·vi·ꝛ
diebus·xv·re·li·Vir·c·Traianus · Huius tꝑe
aplus Joannes·lxvi· anno poſt paſſionem dñi
etatis aũt ſue·xciiij·Epheſi placida morte qeuit
Plenius ſecũdus orator ꝛ hiſtoricus imenſus
habet pantheon Rome qđ Domitianus fece-
rat fulmine concrematur: cui nomen inde datũ
eſt ꝙ omniũ ſit ipſa domus habitaculum·

HAdrianus Traiani filiꝰ ĩꝑator·xiiij· ĩꝑauit
annis·xxi·cũ imꝑare cepiſſet circa an·do
cxcix·hic iudeos rebelles domuit: ꝛ introeũdo
hieroſolymã licentia ablata quã ipm in optimũ
ſtatũ muroꝝ extructione ceꝑare: Helyã de ſuo
noie reparare ꝓcepit·re·li·Vir·c·Hadrianus·

ANtonius cognomine pius ĩꝑator·xiiij·cũ
filio ſuo Aurelio ꝛ lucio circa annos dñi

a iudeis cepit ĩpare ⁊ imꝑauit annis·xxij··⁊·iij·
mẽſibꝰ·hoc tꝑe Policarpꝰ veniẽs Romã mul
tos ab heretica labe ꝯpeſcuit·re·li·Vir·c·Po
MArcus Antonius verꝰ impe (licarpus
rator·xv·cũ lucio aurelio cõmodo cepit
imꝑare an·d·clxij·⁊ ipauit ãnis·xi·⁊ mẽſibꝰ·ij·
hoc tꝑe Policarpus in Aſia martyrizatus eſt·

COmmodus antonij veri filiꝰ ipator·xvi·
poſt patrẽ imꝑare cepit circa annos dñi·
clxxxiiij·⁊ imꝑauit ãnis·xiij·⁊ hic dictus Com
modus ob ſua facinora in domo veſtali ſtran-
gulatus interijt cum tanta execratione omniũ
vt hoſtis humani generis diceretur·

HElius pertinax imꝑator·xvij·cepit ĩpare
circa annos dñi·cxciiij·⁊ imꝑauit mẽſibꝰ
vi·hoc ſcelere Iuliani iuriſperiti occidit in pala
tio orta ſeditione inter pretorianos milites·

SEuerus ꝑtinax imꝑator·xviij·ipauit ãnis
xvij·cũ ipare cepiſſet an·d·cxcv·hoc tꝑe
Leonides pr Origenis martyrio coronatur·

ANtonius tartalla Seueri filius impera-
tor·xix·imperauit annis·vij·

MArtinus imꝑator·xx·ipauit anno vno cũ

cepiſſet imperare anno dñi·ccxx·cum vultu mi
litari cum filio ſuo occiſus eſt·

MArcus aurelius antoniꝰ ĩpator·xxi·ĩpauit annis·iiij·cũ cepiſſet ĩpare ãno dñi·ccxx· huiꝰ tpe in paletſinã vrbs Nicopolis: q̃ prius Emaus dicebat̃ cõdita eſt· hec eſt illa Emaus quam dñs poſt reſurrectionẽ ingreſſu ſuo ſicut narrat Lucas ſanctificare dignatus eſt·

AUreolus alexãder ĩpator·xxij·ĩpauit annis·xiij·cũ ĩpare cepit anno dñi·ccxxxiij· hoc tpe Origenes ꝑ totũ orbẽ glorioſus habetur: nec mirum ſcribit Beda de ipſo Origenes tantũ ſcribẽdi ſedulꝰ fuit: vt Hieronymꝰ quodã loco·v·milia libroꝝ eius ſe legiſſe meminerit·

MAximinus ĩpator·xxiij·impauit annis·iij· cũ cepiſſet impare anno dñi·ccxxxix·hic fuit genitꝰ patre ⁊ matre barbaris auctoritate Hellij Lampredis ⁊ Ruffini in annali Ro·

GOrdianus impator·xxiiij·impauit annis vi·cũ cepiſſet impare anno dñi·ccxxxix· prout ſcribit Ruffinus in annali Ro·iſte adhuc adoleſcens ex Senatus ſententia cum leticia populi factus eſt imperator·

Philipp⁹ cū Philippo īpator·xxv· īpauit annis ꝑut ſcribit Ruffin⁹ in annali· Ro· cum cepiſſet impare anno dn̄i·cclv·hic pmus omnium imperatoꝝ xp̄ianus fuit; vna cum filio ſuo baptizatus eſt vt dicit Ruffinus·

Decius īpator·xxvi·impauit annis·ij·ꝛ·iiij menſibus: ꝛ cū impare cepiſſet āno dn̄i cclij·hic Philippus patrē ꝛ filiū interfecit: hic bello a Gotthis occidit: ſed fracto fundo plauſtri nunꝗ̄ poterat inueniri: ideo alibi ꝙ a diabolo ꝛ alibi dicitur a Gotthis raptus·

Gallus cū Vuluſiano filio īpator·xxvij·imperauit ānis·ij·ꝛ· iiij · menſib⁹· Cui⁹ tpe Origenes anno·lxx·etatis ſue; nō tn̄ integre impleto defunct⁹ eſt ꝛ i Tyro vrbe ſepult⁹ ꝛ Cornelius ep̄s Rome rogat⁹ a quadā matrōa Lucina corpora apl'oꝝ noctu de cathecūbis leuauit; ꝛ poſuit Pauli corpus i via hoſtieñ·vbi fuerat decollat⁹· Petrū aūt circa locū vbi fuerat crucifixus in tēplo Apollinis in mōte aureo in vaticano palacij Neroniani·iiij · kal'· Julij · re· notāter li· Vir·vbi agit de Petro apl'o

Valerianus cū filio ſuo Galieno impator

xxviij·ipauit ānis·xv· ꝛ cū impare cepiſſet āno
dn̄i· cclvi · iſte militās a perſaꝝ debellatꝰ eſt q̄ꝫ
diu vixit ꝛ captꝰ ſtetit ſub hac ſuitute vt pedez
ſup ceruicē eiꝰ poneret ſemp cū equū aſcēderet
CLaudius imperator · xxix · cepit impare
anno dn̄i · cclxxi · ꝛ imperauit anno vno
ꝛ·ix·menſibus·hic Gothos iam per annos·xv·
vaſtantes Macedoniam ꝛ Illiricū ſuperauit:
ob quod in curia ei clypeus aureus: et in capi-
tolio ſtatua aurea collocata eſt·
AUrelianus ipator·xxx·ipauit ānis·v·mēſi
bus·vi·cepit impare anno dn̄i·cclxxiij·ꝛ
tandē edificaſſet Rome tēpluz ſolis in q̄ poſuit
auri gēmaꝝ maximā quātitatē: ꝛ in Gallia cru-
deli edicto ꝑſeqͥͭ xp̄ianos: ꝛ ciuitatē gallie que
Genebū dicebaṫ a ſuo noīe dixit Aurelianum:
tn̄ fraude ſerui ſui fuit a militibus ſuis occiſus·
TAcitus impator·xxxi · impauit menſibus
vi·cū cepiſſet impare anno dn̄i· cclxxvij·
iſte fuit prudens curialis ꝛ largus: quo apud
pontū occiſo Florianus tenuit imperiū vſq̄ꝫ ad
tres menſes: ꝛ ſimiliter apud Tarſum occidiṫ·
His tribus queriṫ inſana manicheoꝝ hereſis·

Probus imperator·xxxij·imperauit annis vi·⁊ menſibus·iiij·cum imperare cepiſſet anno dñi·cclxxix· ⁊ tandẽ fuit apud Suernam militari pugna ceſus·

FLorianus: nil memoria dignũ fecit q̄ꝫuis duobus annis imperauerat· Erat imperator in ordine·xxxiij·

CArus ĩpator·xxxiiij·cũ filijs Carino ⁊ numeriano ĩpauit annis·ij·⁊ cũ cepiſſet imperare ãno dñi·cclxxxvij·⁊ in ꝑuo flumĩe perijt

DIocletianus cũ Maximião cognomẽto aurũ caleio impauit ãnis·xx· cũ ĩpare cepiſſet ſm Oroſiũ li·vi·cclxxxvij·alias·cclxxxix· Et anno ab vrbe condita·Mxli·re·li·Vir·c· conſenſu omnium factus eſt imperator·

COnſtãtius magni Cõſtantini pr̄ impator xxxv· militauit ita laudabiliter ſub Diocletiano impatore Romano: q·iiij·ãno ſui iperij dictũ Conſtantinũ fecit ceſarẽ: cui ſm Oroſiuꝫ in li·vij·⁊ Ruffinũ in annali·Ro·⁊ Eutropiũ in li·x·Maximiãi ⁊ Herculei dilecte ſumme Diocletian⁹ Theodorã ꝓuignã ĩ cõiugẽ dedit: ex q̄ tres filios ⁊ totidem filias genuit Conſtantini

magni fr̄es quē ex prima vxore Helena Brita
nie regis ipſe ſuſcepat·re·li·Vir·c·Helena Tra
ctu demū tp̄is cū Diocletian⁹ etate confectus
ſe inhabilē noſceret ad īpium gubernādū ⁊ ad
priuatā rediſſet vitā; ipſe Cōſtanti⁹ factus eſt
imperator vna cū Maximio galero: q poſtq̄ fa-
cti ſunt auguſti ſic īpium diuiſerūt vt Cōſtātius
italiā: galliā: hiſpaniā: ⁊ aphricā poſſideret· Ga
lerus v̄o Illiricū anacretā ⁊ totū orientē hr̄et:
ſ Cōſtantius vir ſumme māſuetudinis ſolū ad
miniſtratiōi gallie ⁊ hiſpanie ꝯtētus fuit q̄ꝓpt̄
Galerus fecit duos ceſares; Maximinū quem
orienti ꝑpoſuit: ⁊ Seuerū quē ꝑfecit italie· Ipſe
vero ī Illirico ⁊ grecia iura iperij gubernabat
Ceperūt imꝑare āno dn̄i·ccc·mūdi vero q̄tuor
milia·cclxxi·⁊ iꝑauerūt Galerus·ij·annis·Cō-
ſtanti⁹ vero·xij·ꝯputato tp̄e in q̊ fuerat Ceſar
Hic Cōſtantius ꝑut ſcribit Ruffin⁹ in annali·
Ro·fuit Eutropio nobili romāo genit⁹ ⁊ matre
Claudia filia criſpi fratris Claudij imꝑatoris;
curauitq̄ ſemꝑ fiſci cōmoda nō priuata: q̄ꝓpt̄
a ſubditis ſemper amatus eſt· ⁊ tandē moriens
xij·anno ſui imperij Conſtantinum magnum

primogenitū eius imperii ſui reliquit heredem.
Reliquit etiam duos alios filios ex alia vxore
quoꝝ vnus Conſtantinus alius Dalmatius
nominabatur. Require eodem libro Vir. vbi
ſcripſit de Conſtantino magno.

MAxentius non imperator ſed tyrannus
romanus. ponitur eodem libro Virgilij
vbi ſcripſit de Conſtantino magno.

COnſtātinus Cōſtantij filius ex cōcubina
Helena imperator creatus in Britania
regnauit ānis. xxx. menſib⁹. x. dieb⁹. xi. cū cepiſ-
ſet regnare anno dn̄i. cccxi. hic Rome vbi bap-
tizatus eſt fecit conſtrui baſilicā beati Joannis
baptiſte que vocat̄ Cōſtātiana. Item baſilicaꝫ
Petro ⁊ Paulo in tēplo Apollinis circūdās
corpus vtriuſqꝫ ereo cipro groſſo quinqꝫ pedū
Item baſilicā beato Laurentio martyri in via
tyburtina in agro Veiano; ⁊ alias baſilicas
multas. Idem in Grecia cōſtituit vrbē ſui noīs
quā voluit eſſe ſedeꝫ Romani imperij ⁊ caput
totius oriētis. Re. li. ci. c. Bizantiū. Scribit Ja-
cobus de voragine in legēdis ſctōꝝ q̄ xp̄ianos
hoſtiliter ꝑſequebat̄. q̄propter papa Silueſter

cū ſuis clericis ab vrbe fugiens latuit in monte Soracto: interim deus percuſſit Conſtantinū incurabili morbo lepre. Et cū nulla ei ꝓdeſſent ſuffragia medicoꝝ conſuluerunt vt ablueretur recenti ſanguine lactantiū pueroꝝ. Et cū imperator veniſſet ad locum cedis: vidiſſetq̄ .xxx. milia vagātiū pueroꝝ: ⁊ matres ſolutis crinibꝰ miſerabiliter vlulātes genitricibus ait. Nolite timere volo enī mori potius q̄ cū tot milium cede viuere. Juſſitq̄ cū donis matribus natos reddi. Sequenti nocte Petrus ⁊ Paulus apparuerūt ſibi dicētes. Qm̄ abhorruiſti effuſionē ſanguinis innocentum: nos ad te miſit dn̄s nr̄ Jeſus xp̄s vt pro tua ſalute Silueſtrū habeas latentē apud ſoractū montē. pro quo re. plene illud ſcriptū in. v. ca. para. qđ edidit ſup Dāte. Tandem ꝑſuaſione Silueſtri pape baptizatus Conſtantinus: q repente candidis in veſtibus per ſeptem dies cōtinuos leges in honorē xp̄i ⁊ omniū xp̄ianoꝝ: octaua die veniens ad confeſſionem abiectis cunctis imperialibus ſignis expanſis manibus ſe proiecit in terram cū fluuio lachrymaꝝ. Hic baptiſmus ponetur cum

ingẽti miraculo circa finẽ pn̄tis capituli. Uas illud pulcherrimũ in quo baptizatus fuit Conſtantinus vulgari appellatiõe cõcha dicit̃ ex nigro lapide ex auro politiſſimo: quẽ Conſtãtin⁹ in memoriã tanti beneficij intrinſecus ꝛ extrinſecus quantũ aſcẽderet aqua fecit argento puriſſimo coopiri. In medio fontis fecit poni columnã porfidi: ſup quã poſuit lãpadẽ aureã ponderis librarum. lij. in q̃ dieb⁹ paſcalibus ardebat balſamũ. In labro fontis poſuit agnũ aureum fundentẽ aquã põderis librarum. clxx. Ad dextrã aũt agni cõſtituit Saluatorẽ ex argẽto puriſſimo ponderis librarum. clxx. In leua parte agni Joannẽ baptiſtã ex argẽto puriſſimo tenentez ſcriptũ titulũ. Ecce agnus dei q tollit peccata mundi ponderis librarum. cxxv. Propterea circa fontẽ ceruos. vij. fundẽtes aquã: oẽs ex puriſſimo auro: quorum qlibet erat põderis librarum. lxxx Que oia ſeu ſacerdotũ cupiditate: ſeu tyrãnorum ſacrilegio ablata ſunt: ꝛ ſic hodie vas nudum apparet. Repente baptizatus Cõſtãtinus publico edicto p̃cepit vt per totũ Romanũ impiuz idolorum templa clauderent̃: ꝛ eccleſie xp̄i rupte

reedificarent̄: martyrũ ſepulchra cũ veneratiõe
maxĩa coli iuſſit. Poſt hec ita prudenter ꝛ pie
in ſenatu ꝯcionatꝰ eſt ꝙ oẽs romani ad xp̄i fidẽ
ꝯuerſi ſunt. Hoc tp̄e Helena Cõſtãtini mr̄ que
tũc in Bitinia morabat̄ a iudeis ꝑſuaſa culturã
reliqret idoloꝝ ꝛ ſeruiebat cerimonijs iudeoꝝ.
Hec ipſa ſcripſit filio cõmendãdo ꝙ reliquerat
idoloꝝ fidẽ: ꝫ increpando ꝙ ſeruiebat religioni
bus xp̄ianoꝝ. Cui reſcripſit Cõſtantinꝰ mãdãs
ꝙ ſacerdotes iudeoꝝ ꝛ xp̄ianoꝝ ipſis p̄ſentibꝰ
Rome diſputarent de veritate fidei. In qua di
ſputatione ex p̄cepto Auguſti oẽs prudentes
Romani imperij ĩterfuerũt. Cõgregati igit̄ fue
rũt in Romana vrbe epiſcopi ſeptuagintaqꝫ
Judeoꝝ vero ſacerdotes.ccxx. Exceptis duo
decim ſcribis quos Iſachar ſummus pontifex
miſit doctiſſimos in greco ꝛ hebreo. Huic di-
ſputatiõi interfuit Cõſtãtinus ꝛ Helena mater
eius. Judices arbitri litis nõ fuerũt xp̄iani: nec
iudei hebrei: quoꝝ vnus fuit Craton philoſo-
phus: cui nunq̃ perſuaderi potuit vt a quoqꝫ
munus acciperet. Nilqꝫ volebat ſuum eſſe: nec
quicqꝫ in diem poſterum reſeruare. Dicebat

enim ex carẽtia diuitiaꝝ frui ſumma ſecuritate huic ſocius datus eſt Zenophilus ꝯſtãtiſſimus ac prudẽtiſſimus homo. In his duob⁹ erat tã- ta veneratio ꝙ null⁹ poneret in ambiguo id ve rũ tenẽdũ eſſe qđ ipſi cenſuiſſent. Cõgregatis igit̃ cũctis iter btm̃ Silueſtꝝ ⁊ ſcribas fuit lon ga cõcertatio. Demũ ita euident̃ illos cõcluſit btũs preſul ꝙ oẽs populi clamauerunt eos ab vrbe eſſe pellẽdos qui nõ ꝯfiterent̃ xp̃m filium dei eſſe. Multi etiã ex iudeis qui venerant im- pugnare fidem baptizati ſunt. ⁊ Helena mater Conſtantini deoſculata eſt pedes bti Silueſtri Et ipſi diſputationis iudices baptizati ſunt. po- tiſſima cauſa fuit ꝙ vnus ex ſcribis volẽs oſten dere potentiã ſue fidei: fecit adduci adeo fero- cem thaurũ ꝙ vix centũ hoĩes poterant ipſum ad locũ diſputatiõis ducere: ⁊ dictis quibuſdã verbis in aure cecidit in terrã mortuus: quem poſtea nullis verbis ſcriba potuit ſuſcitare: et iudei oẽs promiſerunt ꝙ ſi eũ ſuſcitaret in noĩe Jeſu xp̃i: baptizarent̃: ⁊ ita factũ eſt. Deinceps btũs Silueſter cũ duob⁹ preſbyteris ⁊ duabus lãternis aſcẽdit in quoddã antrũ ꝑ. cl. gradus

vbi coniurato dracone qui vrbem interfecerat
peſte inexpiabili eũ fecit innoxiũ; ligauitqꝫ ſibi
os cum filo; quod ſigillauit cum ſigillo tenente
impſſionē crucis; igit̃ eodē tp̃e fuerunt liberati
Romani a cultura demonũ ⁊ infectiõe dracõis
Roboratꝰ Cõſtantinꝰ in fide ſcripſit generalez
epl'am ad vniuerſos epõs ⁊ p̄latos; quã btũs
Jſidoros ponit inter decretũ patrũ; in q̃ ponit
modũ ſue cõuerſiõis ſub iſta forma. Jn nomine
ſancte ⁊ indiuidue trinitatis Jmperator Ceſar
Flauius Conſtantinus Auguſtus ſanctiſſimo
patri patrũ Silueſtro Romão põtifici; oibuſqꝫ
eiꝰ ſucceſſoribꝰ epis vrbis Rome cũctis catho
licis epis gr̃a caritas pax ⁊ gaudiũ. Ea q̃ Sal-
uator dei filiꝰ dñs nr̃ Jeſus xp̃s ꝑ ſctõs apl'os
ſuos Petrũ ⁊ Paulũ interueniẽte patre nr̃o
Silueſtro mirabiliter operari dignatus eſt ad
noticiã oium apl'oꝝ decreuimus aperire; nam
cũ inualidiſſima ſqualoris lepra carnẽ meã in-
uaſiſſet; nec curã poſſet adhibere aliqs medico
rũ; dixerunt capitolij ſacerdotes mihi fontez in
capitolio debere fieri in lactantiũ pueroꝝ ſan-
guine lauari iubebant. Quo audito exhorrui

pueroſq; iam paratos occidi cum muneribus remitti iuſſimus. Quo facto cum tempus mihi ſomni aduenisſet: aſtiterunt apli xpi Petrus et Paulus dicentes. Qm abhorruiſti innocentē ſanguinis effuſionē a deo ad te mittimur docere qualiter cureris a lepra: mitte pro Silueſtro epo qui latet in monte Soracti: hic tibi oſtēdet piſcinam in qua lauatus repente curaberis: quare patrem noſtrū Silueſtrū qui me. vij. diebus in penitētia tenuit. Octaua aūt die me ſacra vnda perfudit: ſed repente me in fonte poſitū ꝓpriis oculis vidi manū de celis me aſtringētē a lepra Sic igitur fontē exiuiſſe ab oi lepra cognoſcite Quāobrem cenſui cū vniuerſo ſenatu cunctiſq; principibus Romane vrbis exaltare ſedem bti Petri aploꝝ principis. Quare decernentes ſancimus: vt ipſa Romana ſedes ſuper omnes eccleſias que in vniuerſo orbe ſunt: teneat principatū: ⁊ q pro tpe fuerit pōtifex huius eccleſie ſit excelſior princeps mundi: ⁊ ad dei cultum ſtabilitatemq; xpiane fidei diſponat vt libet. Juſtū quippe eſt vt ibi lex ſancta teneat principatū vbi ſanctarum legū inſtitutor xps beatum

Petrum tenere iuſſit cathedrã apoſtolatus: ⁊ vbi ipſe beatus apoſtolus ſumpſit martyrũ poculum: ⁊ ibi gentes pro xp̃i noĩe colla flectant. vbi beatus Paulus doctor gentiũ extendere collum iuſſus fuit martirio coronatus. Sic etiã omnibus manifeſtũ nos intra palatiũ noſtrum lateranenſe Saluatori xp̃o eccleſiã cõſtruxiſſe ornatiſſimã: auro: argento ⁊ lapidibus p̃cioſis Conſtruximus etiam beatoꝝ ap̃loꝝ Petri et Pauli vbi ſacratiſſima eoꝝ corpora p manus patris nr̃i Silueſtri cũ magna ſolẽnitate fecimꝰ cumulari. Et ne apex pontificalis vileat paupꝫtate: ſed decoretur gloria ⁊ dignitate Ro. ec. tam palaciũ noſtrũ q̃ʒ Romane vrbis ⁊ omnis italie: omniũq̃ʒ occidentaliũ prouincia: regiões: loca: ciuitates: inſulas: que circa italiã ſunt: pr̃i noſtro Silueſtro cũctiſq̃ʒ ſucceſſoribus ſub iure Ro. ec. pio affectu largimur ⁊ donamus in xp̃o humani generis redemptore. Nos autem noſtrum imperium transferamus ad orientem in Bizantia ciuitate: quam ampliare fecit ⁊ a ſuo noĩe Conſtantinopolim appellari. Re. li. ci. c. Bizantium ⁊. c. Conſtantinopolim.

IOANNES
S MATEVS
S LVCAS
MARCVS

¶ Oratio de ſancta Veronica.

Salue ſancta facies noſtri redemptoris
In qua nitet ſpecies diuini ſplendoris
Impreſſa panniculo niuei candoris
Dataq; Veronice ſignum ob amoris
Salue vultus domini imago beata
Ex eterno munere mire decorata
Lumen funde cordibus exinde tibi data
Et ex noſtris ſenſibus tolle colligata
Salue ſplendor glorie ſalus peccatorum
Repreſentans proprie regem angelorum
Reſtauratrix gratie ſpeculum ſanctorum
Te querunt reſpicere ſpiritus celorum
Salue robur fidei noſtre chriſtiane
Deſtruens hereticos qui ſunt vite vane
Horum auge meritum qui te credunt ſane
Illius effigie qui rex fit pane
Salue noſtra gloria in hac vita dura
Labili ⁊ fragili cito tranſitura
Nos perduc ad patriam o felix figura
Ad videndum faciem que eſt xp̄i pura
Salue o ſudarium nobile iocale

Et noſtrum ſolatium ⁊ memoriale
Eius qui corpuſculum aſſumpſit mortale
Noſtrum verum gaudium ⁊ bonum finale
Salue iubar ſeculi ſtella matutina
In conſpectu populi fulget lux diuina
Que eſt cura languidi vite medicina
Nos in mundo labili lues a ruina
Salue gemma nobilis vera margarita
Celicis virtutibus perfecta munita
Non depicta manibus ſculpta nec polita
Hoc ſcit ſummus artifex qui te fecit ita
Ille color celicus qui in te ſplendeſcit
In eodem permanet ſtatu nec decreſcit
Diuturno tempore minime paleſcit
Fecit te rex glorie qui fallere neſcit
Neſciens putredinem ſeruans incorruptum
Quod eſt chriſticolis coram te deductum
Tu vertes gaudium gemitum ⁊ luctum
Confer ſaluberrimum te videnti fructum
Salue decus ſeculi ſpeculum ſanctorum
Te videre cupiunt ſpiritus celorum
Nos ab omni macula purga vitiorum
Atq; nos conſortio iunge beatorum

Eſto nobis queſumus tutum adiuuamen
Dulce refrigerium atq3 conſolamen
Ut nobis non noceat hoſtile grauamen
Sed fruamur requie cum beatis Amen.
℣. Signatū eſt ſup nos lumen vultus tui dn̄e.
℟. Dediſti leticiā in corde meo. Collecta.

DEus q nobis lumen vult⁹ tui memoriale ad inſtantiā beate Ueronice ſudario impreſſam imaginem tuā3 relinquere voluiſti per paſſionē ꝛ crucem tuā: tribue queſumus: vt ita tunc in terris p ſpeculū3 in enigmate te videre ꝛ adorare valeamus vt ꝛ iudicē ſup nos viuentem facie ad faciem leti ꝛ ſecuri videre mereamur in celis. Per xp̄m dominum noſtrum.

¶ Incipiunt indulgentie ſeptem eccleſiaꝝ principalium vrbis Rome.

SAnctus Siluester papa ſcribit in cronica ſua q̄ Rome fuerunt. Mcccccv. eccleſie quaꝝ maior pars eſt deſtructa: ꝛ inter illas ſūt vij. principaliores priuilegiate maiori priuilegio: gratia: ſanctitate: ꝛ dignitate q̄ʒ alie

IOANES

PRima eccleſia principalis eſt Lateraneñ
que dedicata fuit a btō Silueſtro papa in
honorē Saluatoris ꝛ ſctōꝝ Joānis baptiſte et
Joānis euāgeliſte. Et ſunt in eadē eccliã omni
die cōceſſi .xlviij. anni indulgentiaꝝ ꝛ tot qua-
dragene ꝛ remiſſio tertie partis oīum pctōꝝ.
Itez papa Silueſter ꝛ Gregoriꝰ ſūmi pōtifices
q eā cōſecrauerūt ꝛ deuote viſitantibꝰ dederūt
indulgētias q̄s nemo ſed ſolus deus numerare
poteſt: teſtāte btō Bonifacio q dicit. Si hoīes
ſcirēt indulgētias ecclie Lateraneñ qꝫ tot eēnt
nō eis opꝰ eſſet vt irēt ad ſepulchꝛū dñi ſeu ad
ſctm̄ iacobū. Itē dicit idē papa Bonifa. Si qs
ad ſedē noſtrā Lateranenſez cauſa deuotionis
vel oratiōis aut ꝑegrinatiōis ꝑuenerit abſolui-
tur ab oībꝰ ſuis pctis Itē dicit idē Bonifa. pa-
pa. Si qs ad dictā ſedē ꝑuenerit in die ſcti Sal
uatoris abſoluit̄ ab oībus ſuis peccatis. Item
in ſacriſtia eiuſdem ecclie eſt altare ſancti Jo.
baptiſte qd̄ habuit in deſerto. Itē in quadā ca-
pella i fine dicte eccleſie ē archa federis veteris
teſtamēti. Itē mēſa ſup quā cenauit dñs noſter
ieſus xp̄s cū diſcipulis ſuis. Itē virga Moyſi

⁊ Aarõ. Et hec oĩa apportauerũt Veſpaſian⁹ ⁊ Titus ꝺ hieruſalẽ cũ quattuor colũnis ereis plenis de terra ſctã de hieruſalẽ que ſtãt erecte circa ſummũ altare. item ſupra ſũmũ altare ſunt capita ſctõꝝ aplõꝝ Petri ⁊ pauli: ⁊ qñcũq3 illa monſtrant̃ tũc ibi ſunt tante indulgentie quãte ſunt ad ſanctu3 Petrũ qñ mõſtrat̃ ſudariũ dñi ſeu Veronice q̃ indulgẽtie oſtẽſiõis Veronice habent̃ in ſequentib⁹ folijs: v3 in ſcõa eccleſia principali. itẽ qñ iſta ſacratiſſima eccl'ia ab here ticis fuit accenſa ⁊ cõbuſta. de capite ſcti Pan cratij emanauit ſanguis tribus diebus ⁊ tribus noctibus: qꝺ caput etiam oſtenditur cũ ceteris reliquijs in die paſce finitis veſpis: quã eccleſiã poſtea renouauit ⁊ ꝺ fundamẽto edificare fecit dei genitric' ſeruus Nicola⁹ papa. iiij. ordinis ſancti Franciſci: vt clare adhuc apparet in opę muſaico ſupra ſummũ altare ſancti Silueſtri ⁊ ſuoꝝ predeceſſoꝝ ſummoꝝ pontificũ: q ſummi põtifices celebrabãt in criptis ⁊ cauernis terre occulte ꝑpter imꝑatoꝝ ⁊ alioꝝ metũ tyrãnoꝝ: paganoꝝ ⁊ ſarracenoꝝ. Itẽ ſubtus altare illud eſt oratoriũ ſcti Jo. euangeliſte vbi orabat qñ

adductus ꝛ deductus ac detentus fuit Rome
Itē in quodā tabernaculo maiori qđ ſtat ſuper
dictū altare reyeſcūt capita ſctōꝝ aplōꝝ Petri
ꝛ Pauli vt dictū eſt. Itē in quodā tabernaclo
qđ eſt ſup altare ſctē marie magdalene ſunt re-
condite he reliq̄e q̄ ſequuntur: vꝫ Tira cū qua
coronatus fuit ſanctus Silueſter papa p̄ Con
ſtantinū imp̄atorē. Item caput ſancti Zacharię
patris ſcti Joannis baptiſte. Item caput ſancti
Pancratij martyris: de quo fluxit ꝛ emanauit
ſanguis p̄ tres dies cōtinue q̄n iſta ſacratiſſima
ecclia fuit ab hereticis cōbuſta. item de reliqis
ſancte Marie magdalene. item vna ſpatula ſcti
Laurentij martyrꝫ. item vnus dens ſcti Petri
apl̄i. item copa in qua ſanctus Joānes venenū
bibit ꝛ nō ſibi nocuit. item cathena cū qua liga-
tus fuit ſanctus Joānes euāgeliſta dū duceret
de Epheſo Romam. item tunicella ſcti Joānis
euangeliſte que poſita fuit ſupra tres mortuos
ꝛ cōtinue ſurrexerunt. item de cineribus ſancti
Joannis baptiſte ꝛ ciliciū ipſius. item de lacte
de capillis ꝛ de veſtimentis ſancte Marie vir-
ginis. Item Camiſia quam fecit virgo Maria

xp̄o ꝓpriis manibus. Itē linthea ſiue pannus cū quo xp̄s extersit pedes apostoloꝝ. item ſor bices ⁊ arūndo cū qua ꝑcuſſus fuit xp̄s. item d̄ ligno ſancte crucis. item purpureū veſtimentū tinctū de guttis ſanguinis xp̄i. item velum btē virginis Marie qd̄ ipa poſuit ad femoralia xp̄i in cruce. item ſudariū qd̄ poſitū fuit ſuꝑ faciem xp̄i. itē ꝑputiū dn̄i nr̄i ieſu xp̄i qn̄ fuit circūciſus item aqua ⁊ ſanguis que emanauit de latere xp̄i. item de vero ligno crucis; ⁊ multe alie reli quie que oſtēdunt in die paſce finitis veſperis Item in feſto Saluatoris cuius imago viſibiliter apparuit omni populo Romano miraculoſe. ſ. qn̄ papa Silueſter ꝯſecrauit dictā eccleſiā vbi fuerat ppl̄s Romanus ꝯgregatus; tūc imago ſaluatoris apparuit viſibiliter omni populo de vrbe; q̄ imago remāſit in pariete ⁊ quotidie vi deri poteſt; nec cōburi potuit cū eccl̄ia fuerit bis cōbuſta; ibi vero eſt remiſſio oium pctōꝝ. item in capella ſcti Io. baptiſte ad fontes in q̄ mulie res nō intrāt ſub pena excōicatiōis; ibidem eſt remiſſio oium pctōꝝ. item in capella ſcti Lau rētij in q̄ ſilr mulieres nō intrāt ſimili pena que

dicit̄ ſctā ſctōꝝ: ibidem eſt remiſſio oīum pctōꝝ
Et in eadē capella imago xp̄i in etate .xij. anno
rum diuinitus ⁊ humanit⁹ depicta. Et circa eā
dem ſunt gradus ſup̄ quos dn̄s nr̄ ieſus xp̄s ce
cidit vſqꝫ ad effuſionē ſanguinis: ⁊ ſignū appa-
ret clare vbi ſanguis cecidit. Qui quidē grad⁹
ſteterunt ante domū pilati in Hieruſalez: ⁊ qui
cunqꝫ hos gradus aſcēdit: ille pro quolibꝫ gra
du .ix. annos indulgētiaꝝ ⁊ totidē q̄dragenas:
⁊ remiſſionē tertie partis oīum pctōꝝ habet.

¶ De priuilegio iſtius eccleſie ⁊ dignitate
legantur iſta metra ſequentia.

Dogmate papali datur ac ſimul imperiali
Q̄d ſim cunctarum caput mater eccleſiarum
Hinc ſaluatoris celeſtia regna datoris
Nomine ſanxerunt cum cuncta peracta fuerūt
Sic ſumus ex toto conuerſi ſupplice voto
Noſtra q̄ hec edes ſit tibi xp̄e inclyta ſedes
Hec eſt papalis ſedes ⁊ pontificalis
Preſidet ⁊ xp̄i de iure vicarius iſti
Quia iure datur Romana ſedes vocatur
Deberet ⁊ vere niſi ſolus papa ſedere
Gloria ſublimis alij ſubduntur imis.

Secunda eccleſia principalis eſt ad ſanctū Petrū in mōte aureo in vaticāo palacij Neroniani: in qua ſunt omni die ·xlviij· anni in dulgentiarum et tot quadragene et remiſſio tertie partis oium pctōrum· Itē in eadē eccleſia ſunt ·c· et ·ix· altaria q̄ nūc pro maiori pte ſunt deſtructa et pro quolibet cōceduntur ·xviij· anni indulgentiarum: et inter alia ſunt ·vij· altaria pꝛicipalia que maiori gratia ſunt priuilegiata alijs altaribus et oia iſta ·vij· altaria ſunt circūdata ereis cācellis· Itē qn̄cunqꝫ eſt feſtū ſancti Petri, vel feſtū p̄dictorum altariū· vel feſtū natiuitatis dn̄i vel paſce: vel feſtū oium ſanctorum vel aliud feſtum duplex duplicantur oēs indulgētie p̄dicte· Item in feſto annūciatiōis beate Marie virginis ſunt ibidez mille anni indulgētiarum· Itē a p̄dicto feſto vſqꝫ ad kal· auguſti ſunt ibi ·xij· anni indulgentiarum et tot q̄dragene et remiſſio tertie partis oiuz pctōrum Itē quicūqꝫ aſcendit gradus ſci Petri deuote huic cōceduntur pro q̄libet gradu ·vij· āni indulgentiarum dati ab Alexādro papa· Itē medietas corporum ſcōrum aplorum Petri et Pauli requieſcit in predicta eccleſia ſub maiori altari: reliqua

vero medietas iacet ad ſcm̄ Paulū· Jtē in pre
dicta eccleſia requieſcūt corpora ſctoꝝ apl'oꝝ
Simonis ⁊ iude· Jtē corpus ſctē Petronelle
virginis filie ſcti Petri apli· Jtez caput ſancti
Andree apl'i: qd oſ̄ditur in eius feſto: ⁊ in illa
die qua Romā portatū fuit ⁊ adductū· itē caput
ſcti Luce euāgeliſte· item caput ſcti Sebaſtiani
martyris· Caput ſancti Jacobi· Corpora ſctoꝝ
Proceſſi ⁊ Martiniani· ⁊ multa alia corpora
⁊ multe reliquie ſanctoꝝ martyꝝ ⁊ confeſſoꝝ
ac virginū· Jtē Veronica ſiue vultus ſctūs dn̄i
noſtri ieſu xp̄i requieſcit in dicta eccleſia: que
monſtrat̄ in ebdomoda ſctā pluribus vicibus
⁊ in die aſcenſiōis dn̄i: ⁊ dn̄ica ꝓxima poſt aut
ante feſtū ſcti Antonij abbatis: in cuiꝰ oſtenſiōe
Romani aduenītes ⁊ in eius oſtēſiōe p̄ſentes
habent· vi· milia annoꝝ indulgentiaꝝ: ⁊ illi qui
ſunt circa Romā aduenītes ⁊ preſentes habēt
vi· milia annoꝝ· Ceteri vero qui adueniunt per
montes; valles; colles; habent· xij· milia annoꝝ
indulgentiarum ⁊ tot quadragenas ⁊ remiſſio
nem tertie partis omnium peccatorum· Jtem
exiſtit vnū altare ad dexteram partē chori de-

coꝛatū poꝛphiretico lapide in medio: ſuꝑ quo
poꝛphiretico diuiſa ſūt oſſa ſctōꝝ aplōꝝ Petri
⁊ Pauli ⁊ ponderata ꝑ btm̄ Silueſtrū ſub āno
dn̄i·cccix·qn̄ facta fuit iſta eccl'ia· Itē ad ſiniſtrā
partē choꝛi eſt vnū tabernaculū in q̄ hodierne
ſeruat̃ ille ſedes ſeu cathedra que facta fuit btō
Petro qn̄ adhuc ſedē epālem tenuit in Anti·
ochia ⁊ pulchꝛe decoꝛata: ⁊ in feſto qđ dicitur
Cathedra petri ponit̃ foꝛas ad choꝛū cū ſoleni
tate: vbi oēs hoies ꝓ ſua deuotiōe ad eandem
attingere pn̄t· Itē circūſtant colūne·xij· de mar
moꝛe bene ⁊ polite facte ⁊ choꝛū attingētes ex
q̄ vna decancellata ferro circūuoluta ⁊ oꝛnata
de cuiꝰ virtute infraſcripta legas· Hec eſt illa in
qua dn̄s nr̄ ieſus xp̄s appodiatꝰ dū ppl'o p̄dica
bat ⁊ deo pr̄i p̄ces in tēplo effūdebat adherēdo
ſtabat: q̄ vna cū alijs·xi·carcūſtantibꝰ de Salo
monis tēplo in triūphū huiꝰ baſilice locata fuit·
demōes expellit: ⁊ ab imūdis ſpiritibꝰ vexatos
liberos reddit: ⁊ multa miracl'a quotidie facit·
Item in tranſitu ad beatā Mariā de febꝛibus
ſepultura ſcti Criſoſtomi q̄ ante fuit circūdata
ferro: que nunc imagine marmoꝛea erigitur·

Tertia eccleſia principalis eſt ad ſanctum Paulum: in qua ſunt omni die. xlviij. ãni indulgentiarum ⁊ tot quadragene ⁊ remiſſio tertie partis omniũ peccatorum. Item in conuerſione ſancti Pauli ſunt ibi. c. anni indulgentiarum ⁊ tot quadragene. Item in feſto ſanctoꝝ Innocentum quorum corpora ibidem multa requieſcunt ſunt ibi. xlviij. anni indulgentiarum ⁊ tot quadragene. item in dedicatione eiuſdem eccleſie que eſt in octaua ſancti Martini ſunt ibi mille anni indulgẽtiarum ⁊ tot quadragene ⁊ remiſſio tertie partis omnium peccatorum. Item ſi quis intrauerit dictam eccleſiam omnibus diebus dominicis: habet tantas indulgentias ac ſi iret ad ſanctum ſepulchrum in hieruſalem: aut ad ſanctum Jacobum in gallicia. item in eadem eccleſia eſt brachium ſancte Anne matris virginis Marie. item vna cathena cum qua ſanctus Paulus cathenatus fuit. ⁊ plures alie infinite reliquie. item ſub maiori altari medietas corporum ſanctorum apoſtoloꝝ Petri ⁊ Pauli requieſcit. item corpus ſcĩ Timothei diſcipuli ſcti Pauli requieſcit in dicta eccleſia

⁊ plures alie infinite reliquie ſanctorū quorum anime gaudent in celis. Item in grotta requi-eſcunt oſſa beata ſanctorum Celſi Juliani cum Baſiliſſa. Item circa portam que ducit ad ſan-ctum Paulum capeña porta dicta: hic ſepul-tura Romuli et Remi exiſtit; et etiam prope mons omnis terre. Item ad dexteram partem chori eſt imago crucis deuota que allocuta eſt ſanctam Brigittam propter eius ſedulas ora-tiones coram eadem factas.

D

Quarta eccleſia principalis eſt ad ſanctam Mariam maiorez. In qua ſunt omni die xlviij. anni indulgentiarum ⁊ tot quadragene: ⁊ remiſſio tertie partis omnium peccatorum. Item ſunt he reliquie predicte eccleſie. Item corpus ſancti Mathie apoſtoli requieſcit ſub maiori altari ipſius eccleſie. Item caput eiuſdē ſancti Mathie apoſtoli requieſcit in dicta eccleſia. Itez corpus ſancti Hieronymi doctoris eccleſie. Item corpora ſanctarum Rumule ⁊ Redempte. Item pannicellus beate Marie virginis in quo requieuit eius filius in preſepio Item ſtola ſancti Hieronymi Item brachium ſancti Mathei Apoſtoli ⁊ Euangeliſte. Item brachium ſancti Luce euangeliſte. Item brachium ſancti Thome archiepiſcopi Cantuarienſis ⁊ martyris. Item caput ⁊ brachiū ſancte Bibiane virginis et martyris. Item preſepe domini noſtri Jeſu xpi in dicta eccleſia requieſcit ⁊ multe alie reliquie ſanctorum et ſanctarum ibidem requieſcunt que oſtendunt in die paſce hora veſperarum vel circa: quorum anime exultent in celis. Item in vigilia Aſcenſionis dn̄i

qua celebratur feſtum tranſlationis corporis beati Hieronymi; cuius corpus ibidem requi-eſcit: ⁊ ad altare ipſius eſt remiſſio omnium pec-catorum a Pio papa. ij. Item in omnibus feſti-uitatibus beate Marie virginis ſunt ibi Mille anni indulgentiarum. Item in feſto aſſumptio-nis beate Marie virginis vſqꝫ ad eius natiui-tatem ſunt ibi. xij. milia anni indulgentiarum vltra dictas indulgentias quotidianas.

¶ Sequuntur verſus de aſſumptione beate Marie virginis.

Ad ſummum regina thronū defertur in altum:
Angelicis prelata choris cui fertur ⁊ ipſe
Filius occurrens matrem ſuper ethera ponit.

QUinta eccleſia principalis eſt ad ſanctum Laurentiū extra muros in via tiburtina in agro Ueiano: in qua ſunt omni die.xlviij.anni indulgentiaꝝ ⁊ tot quadragene: ⁊ remiſſio tertie partis omniū peccatoꝝ. Item ibidē eſt lapis ſuper quē beatus Laurentius poſitus fuit poſtq̄ aſſatus ⁊ mortuus fuit. Item in feſtiuitatibus ſctōꝝ Stephani prothomartyris ⁊ Laurentij martyris quoꝝ corꝑa ibidē requieſcunt: ⁊ per octauas eorundē ac in ſtatiōibus eiuſdeȝ ecclīe ſunt.c.anni indulgentiaꝝ ⁊ tot q̄dragene ⁊ remiſſio tertie partis omnium peccatoꝝ ab antiquo cōceſſa. Sed fe.re.Calixtus.iij.pontifex maximus conceſſit oībus vtriuſqȝ ſexus xp̄i fidelibus dictam eccleſiaȝ deuote viſitantibus in ſingulis feſtiuitatibus ⁊ ſtationibus eiuſdeȝ eccleſie antedicte plenariā remiſſionē omnium peccatoꝝ. Item ſi qs intrauerit dictā eccleſiam per annum omni quarta feria liberat animam a purgatorio. Item ſi quis intrauerit per ianuaȝ ſtantem in auſtrali parte eccleſie de vna cruce ad aliam plenarie confeſſus ⁊ contritus habet remiſſionem omnium peccatorum.

Sexta eccleſia principalis eſt ad ſanctos Fabianum ⁊ Sebaſtianum. In qua ſunt omni die .xlviij. anni indulgentiarum ⁊ tot quadragene: ⁊ cum hoc remiſſio tertie partis oīum peccatorum. Item in eadem eccleſia ſunt omni die mille anni indulgentiarum dati a Pelagio papa. Item in eadem eccleſia ad cathecumbas ibi prope ſunt tante indulgentie quante ſunt in eccleſijs apoſtoloruꝫ Petri ⁊ Pauli: quia ibi corpora eorum iacuerunt abſcondita longo tempore in quodam fonte exiſtente in dicta eccleſia: ſupra quem eſt quoddam altare. Item Silueſter: Gregorius: Honorius: Pelagius: Nicolaus: ⁊ Ioannes ſummi pontifices conceſſerunt ⁊ quilibet eorū conceſſit mille annos indulgentiarū quocunqꝫ tempore anni deuote viſitabunt dictam eccleſiam abſqꝫ peccatis mortalibus cauſa deuotionis: orationis: aut peregrinatiōis. Item in dicta eccleſia iacet corpus beati Sebaſtiani martyris. Item ſub altare ſcti Sebaſtiani vbi iacet corpus ei⁹ celebrauit miſſam ſanctus Gregorius papa pro anima vnius Imperatoris: ⁊ apparuit ei angelus ⁊ dixit:

Hic eſt locus ſanctiſſimus in quo eſt diuina et
vera promiſſio: ⁊ omnium peccatoꝝ remiſſio:
ſplendor ⁊ lux perpetua ⁊ ſine fine leticia quas
xpi martyr Sebaſtianus promeruit virtute ſa-
crificij liberat̄ anima. Item ibi eſt lapis in quo
xp̄s reliquit veſtigia pedum ſuorum quando
obuiauit Petro perſecutionem fugienti quem
recognoſcens dixit ei Petrus. Domine quo
vadis? Reſpondit Xp̄s. Romam redeo iteruȝ
crucifigi. Item corpus ſancti Fabiani pape et
martyris. Item corpus beati Stephani pape
⁊ martyris. Item corpus ſancte Lucine virgi
nis: que corpus ſancti Sebaſtiani in dicto loco
ſepeliuit: ⁊ hanc eccleſiam ad ipſius ſancti Se-
baſtiani honorem conſtruxit. Et. xviij. ſummi
pontifices martyres quorum quilibet dedit ſu-
am indulgentiam: ⁊ in dicta eccleſia requieſcūt
Et multe alie indulgentie ſunt in predicta ec-
cleſia que numerari non poſſunt propter innu-
merabilia corpora ſanctorum ibidem requieſcē
tium. Item in cimiterio Calixti eſt plenaria
remiſſio omnium peccatorum.
Uiſitet hic pia mens ſanctoꝝ buſta frequenter

In xp̄o quorum gloria perpes erit.
¶ Hic eſt cimiterium beati Calixti pape ⁊ martyris incliti. Quicunq; illud contritus ⁊ confeſſus ingreſſus fuerit plenariam remiſſionem omnium peccatorum ſuorum obtinebit per merita glorioſa centum ſeptuaginta quatuor milium ſanctorum martyrum quorum ibi corpora in pace ſepulta ſunt vna cum quadraginta ſex ſummis pontificibus beatis: qui omnes ex magna tribulatiōe venerunt vt heredes in domo domini fierent: mortis ſupplicium pro Chriſti nomine pertulerunt.

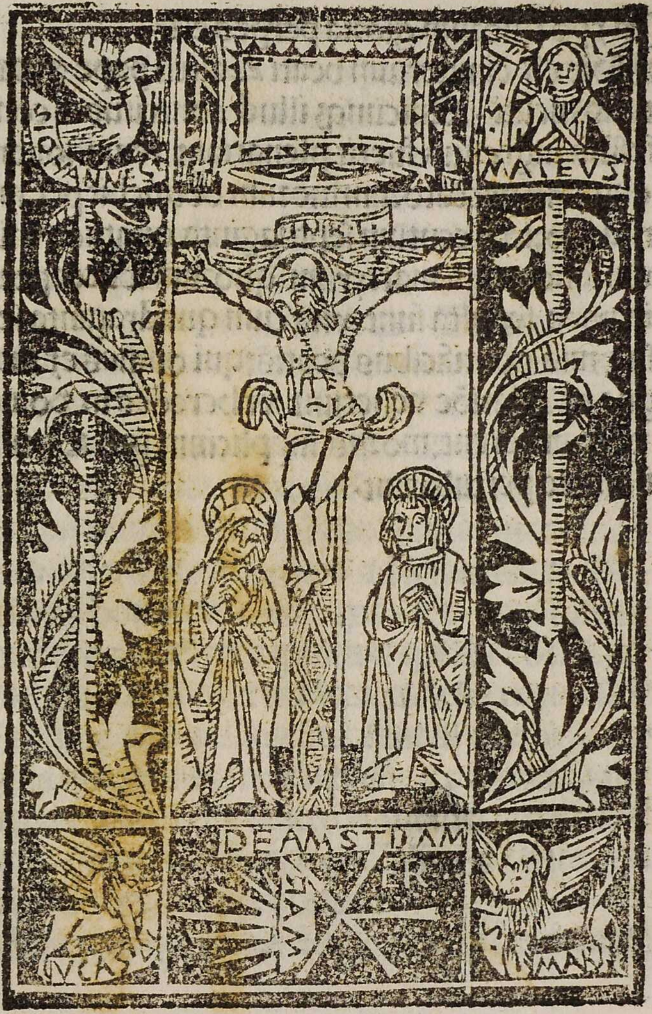

S IOHANNES
MATEVS
DE AMSTDAM
VCAS
S MAR

SEptima eccleſia principalis eſt ad ſctã
Crucē in Hieruſalē; in q̄ ſūt oī die·xlviij
anni indulgentiaꝝ ⁊ tot q̄dragene ⁊ remiſſio
tertie partis oīū pctōꝝ· Itē in ſūmo altari requi
eſcunt corpa ſctōꝝ Anaſtaſij ⁊ Ceſarij· Itē ean
dē eccleſiā q̄ vocat̄ ad ſctāȝ Crucē in hieruſalē
edificauit Cōſtantinus filius Cōſtātini magni
impatoris in honorē ſctē Crucis ad p̄ces ſctē
Helene: ⁊ ſctūs Silueſter papa cōſecrauit eam
ſunt oī die dnīca·ccc·ānī idulgētiaꝝ ⁊ tot q̄dra
gene ⁊ remiſſio tertie ptis oium pctōꝝ· Itē he
ſunt reliq̄e eiuſdē eccl'ie· Primo duo ciphi; vnꝰ
q̄ fuit plenus de ſanguine xp̄i; alter vero q̄ fuit
plenꝰ lacte btē Marie virginis· Itē ſpōgia in q̄
iudei porrexerunt xp̄o fel ⁊ acetū· Itē de ligno
ſctē crucis· Item due ſpine de corona xp̄i· Iteȝ
vnus clauus cū q̄ fuit affixus in cruce· Item de
ligno crucis latronis pendētis ad dextrā xp̄i q̄
fuit cōuerſus ad xp̄m· Itē in capella q̄ vocatur
hieruſalem vbi mulieres nō intrāt niſi ſemel in
anno· ſ in die dedicationis eiuſdē que celebrat̄
in vigilia ſancti Benedicti abbatis mēſe martij
⁊ eſt plenaria remiſſio omnium peccatorum·

AD ſanctā Mariā tranſtiberim: hic locus vbi nunc iſta venerabilis ecclia eſt olim taberna meritoria regionis tranſtiberim appellabatur: in qua Romani milites q amplius militare nō poterant vite ſue ſubſidia percipiebāt ⁊ appellabatur meritoria: q2 pro benemeritis eorum ⁊ ſportularis pecunia donabaꝫ in atrio cuius hi verſus ſcripti erant.

Roma vetus veteres cum te rexere quirites
Nec bonus immunis nec malus vllus erat
Defunctis patribus ſucceſſit praua iuuentus
Quorum conſilio precipita ruis.

Ex hac taberna meritoria: vz vbi ille due feneſtrelle ferree cancellate apud choꝝ ſunt poſite tpe quo dñs nr̄ Jeſus xp̄s de virgine naſci dignatus eſt: fons olei de terra exundauit ac per totū illū diē ac noctem largiſſimo riuo vſq3 ad tyberim defluxit: ſignificās vnctionē xp̄i ⁊ baptiſmū atq3 doctrinā eius q̄ oēs gētes imbueret ad credendū per baptiſmū. Qd miraculū attendens ſanctiſſimus pſul Calixtus natiōe Romanus ſicut erat iā ab antiquo tpe famatum in eodem loco vnde oleū fluxerat: procedēte quoq3

tpe cū aliquantulū ceſſaret pſecutio a xpifideli
bus eadē eccl'ia credit̄ nouis fabricis ampliata
quā Greg·papa·iij· ob reuerentiā btē virginis
ꝛ bti Calixti martyris pene a fundamentis di-
ruptā nouis fabricis cū tecto cōſtruxit: ac totaꝫ
depinxit· Sunt etiā ſepulta ibi corpora ſctōꝝ vꝫ
Calixti pape· Innocētij pa· fundatores eccl'ie ꝛ
Julij pa· ſcti Quirini epi· eſt in octaua die aſſūp
tionis btē Marie in auguſto ſtatio ꝛ pdonātia
Jam puerum iam ſummū pater poſt tpa natuꝫ
Accipimus genitum tibi quē nos eſſe coeuum
Credimus hircoꝝ olei ſcaturire liqmina tybriꝫ
Hinc oleum fluxit cum xps virgine luxit
Hic ꝛ donatur venie quocunqꝫ rogatur·

AD ſctm̄ Griſogonū in pfata regiōe trāſty
berim· in iſta eccl'ia pnoiati ſci Griſogoni
ſunt reliquie: Brachiū ſcti Jacobi· ſcapula ſcti
Andree apoſtoli: ꝛ caput pfati ſcti Griſogoni·
ſunt ibi indulgentie· Hic ſedes eſt cardinalis et
titulus· Statio· xxxiij· quadrageſime·

AD ſctāꝫ Ceciliā virginē etiā eſt iſta eccle
ſia prenominate virginis in regiōe trāſti
berim ſituata· Vbi requieſcit corpus ſancte

Cecilie; ſimul etiā corpora ſctōꝝ: vȝ Tiburtiȷ̄: Valeriani: Lucij pape p͛mi ⁊ Maximiā ſub altari chori requieſcūt. Sunt in eadem eccleſia plures alie reliquie. Fuerūt in p̄tacta eccleſia olim edes ſctē Cecilie ⁊ habitacula q̄s ſanctus Paſcalis papa ꝯſecrauit ad honorē oīpotentꝭ dei eiuſcꝫ genitricis glorioſe: ſctōꝝ apoſtoloꝝ Petri ⁊ Pauli: btē Agathe ⁊ Cecilie. Anno incarnatiōis dn̄ice. ccc. indictiōe. xv. eccleſiam edificauit ſicut plenius in ep̄ali libro legitur.

Ad ſctm̄ Bartholomeū in inſula. in iſta eccl'ia eſt corp⁹ ſci Bartholomei ſupra altari maius ī tabernaculo. Eſt etiā ibi corpus ſancti Paulini; ſancti Alberti; ſcti Marcelli ⁊ ſcti Superantij. Suut ibi plures reliq̄e que cū ſupradictis in die ſancti Bartholomei apli ⁊ in dn̄ica palmaꝝ oſtenduntᷣ. Eſt vnus fons ante altare maius in choro in quo inuēta ſunt corp̄a ſanctoꝝ. ſ. ſancti Paulini ⁊ Superantij. apud illum ſunt. cc. anni indulgentiarum.

Ad ſctm̄ Joannē in inſula ex oppoſito eccleſie ſci Bartholomei. hic eſt vnū clauſtrū mulierū; ibi eſt vna capella beate Marie

virginis verſus aquas Tiberis q̄ apud molen
dinos appellat̄. Dicitur ꝙ quodam tempoꝛe
Tiberis creuit vt lampades ardētes ante ima
ginem nō fuerunt extincte nec viſa erat aliqua
leſio imagini per aquam facta.

AD ſanctū Nicolaū in carcere Tulliano
in regiōe Ripe. hic ſunt iſte reliq̄e. Una
coſta ſancti Mathei apoſtoli ⁊ euangeliſte. ma
nus ſancti Nicolai. Brachium ſancti Alexij.
Statio eſt ibi in quadrageſīma.

AD ſanctā Mariā in poꝛticu in regiōe Ri
pe. hic eſt vnꝰ lapis pꝛecioſus zaphirus
in quo imago dei ⁊ beate Marie virginis mira
culoſe eſt impꝛeſſa tꝑibus Joannis pape pꝛimi
⁊ Juſtini ꝑpꝛij filij Juſtiniani auguſti ⁊ Theo
doꝛici regis Gothoꝝ heretici Italiā oppꝛimēt̄
Fuit in vꝛbe matrona potentiſſima Siniaci cō
ſultus ⁊ Patritij filia noīe Galla; inter Roma
nos diuitijs generoſitate pꝛecipua patriciatus
dignitate ſublimis cognominata Patricia mo
ribus ⁊ vita btā. ſic enī tꝑalibus vſa eſt bonis
vt legē dn̄i nō deſereret; ⁊ a diuinis nullatenus
declinaret; ⁊ quia xp̄o ſedula ſeruire curauit;

ſuiq; in ſe creatoris imaginē ꝛ ſimilitudinē pru-
denti circūſpectione integrā illibatāq; ſeruauit
xpi ꝛ beate Marie imaginē p manus ſctōꝝ an-
geloꝝ in ſuo palacio ſuſcipere meruit: quadā. n.
die dū familia circūſedente prāderet ſupra ppi
natoriū pdicta oipotentis dei bñdicte Marie
mris filij imago nimio fulgore apparuit; cuius
immenſa luce ppinator verberatus ante dñam
redit: ꝛ qd acciderat territ⁹ nūciauit mox Gal-
la ſurgens a mēſa venit ad locū: ꝛ lucē quidem
vidit: ȝ imaginē decorā videre nō potuit. Habi
to igitur cōſilio multoꝝ procerū comitata con-
curſu ad lateranenſe palaciū feſtinauit: ꝛ ponti
fici lucis apparitionē religioſa grauitate narra-
uit pijs lachrymis poſtulās ꝛ magnis precib⁹
vt ad ancillā dñi ipſe dñs dignaret venire deo
dante reuelāte rem nouā plenius cogitaturus
cuius ſanctis precibus venerabilis pontifex ac
quieſcens cū ipſis epis ꝛ cardinalibus ꝛ maio-
ribus ciuitatis ad Galle palacium venit; ꝛ ad
locum accedens expanſis brachijs ꝛ oculis le
uatis in celum deuotiſſime intra lucem orauit.
Cum q; adhuc venerabilis pater papa oratiōi

inſiſteret inter brachia ſacratiſſimā ſuſcepit imaginem ꝛ eā adorādā circūſtanti multitudini cū lachrymis timoris ꝛ gaudij demōſtrauit: ꝛ qūo btūs Gregorius·vij·ꝯſecrauit iſtā eccleſiā que ante fuit palaciū prenoīate Galle patricie: ꝛ de vita eius legitur in certis alijs legendis·

AD ſanctū Georgiū· In iſta ecclia ſunt iſte reliquie· De lacte btē Marie virginis ꝛ de veſtimentꝭ eius·vexillū: lācea ꝛ caput ſancti Georgij: q̄d ꝑnoīatū ſcti Georgij caput ē reptū in vna capſa lr̄is aureis: ſignificantes illud eſſe per ſctiſſimū preſulē Zachariā papā primū ꝛ deduci fecit regionē ad velū aureū in venerabilez iſtā diaconiā cū magna ſolēnitate vbi i honore ſuo cōſecrata eſt illa ecclia prenoīata: ꝛ plures alie reliquie· Statio ꝛ titulus eſt Cardinalis·

¶ Claudius tyberius deſcribēs pugnatores ciues Romāos: ꝛ inuenit ſexies decies centena milia·vcccc·ꝛ·cccc·milia: q̄d adhuc reperit̄ ſcriptū ante ꝑnoīatā eccleſiā ſubtus portugale·

AD ſctām Anaſtaſiaz·ecclia iſta eſt verſus palacium maius conſtructa ex oppoſito eccleſie ſancti Georgij·Sunt etiam reliquie ibi

Statio ⁊ titulus eſt Cardinalis.

AD ſanctã Mariã q̃ vocat̃ Scola greca infra mõtẽ Auẽtinũ; añ p̃ noĩatã eccliam poſitus eſt vnꝰ lapis rotundus ad diſpoſitionẽ faciei ⁊ vultus q dicebat̃ bucca veritat̃ ad quẽ hoĩes ſe expurgauerunt. virtutẽ ſuã per vnam mulierẽ perdidit. fuit etiã ſcola ſctĩ Auguſtini.

AD ſctã ʒ Sabinã. iſta venerabilis ecclia vocat̃ ad ſctã ʒ Sabinã de vrbe in monte Auentino; quã miro opere p̃ſbyter vrbis Petrus illiricus ſub papa Celeſtino: ſicut patet in litteris aureis ſcriptis in parte poſteriori eccl'ie ſuper portaʒ cypreſſinã. In iſto loco fuit ſedes aplica ſicut demõſtrat ſtructura palatij: in quo reſidẽs papa Honorius. iij. cũ curia ſua. Anno dñi. Mccxvi. ordinẽ predicatoꝝ quẽ ſcũs Dominicus a predeceſſore ſuo papa Innocẽtio in concilio Lateraneñ. impetrauerat auctoritate aplica cõfirmauit. ⁊ hãc eccliaʒ btõ Dominico ob ſpecialẽ familiaritateʒ ⁊ magne deuotionis affectũ quẽ erga eũ habuit inhabitãdũ cũ fratribus ſuis cõceſſit. Cuiꝰ etiã ob ꝑpetuã rei memoriã calix papalis cũ patena ⁊ corporali ⁊ altari

⁊ capelle ap̄lice de alabaſtro in loco iſto reſer-
uāt. Hic ſunt ſepulta corpa ſcōꝝ: vꝫ ſcē Sabine
ſctī Theodoꝛi: ſcti Alexādri pa. Nota auētinū
pꝛima regionem fuiſſe vꝛbis. hic eſt vnus lapis
niger ſuſpenſus de quo iſti verſus habentur.
Credidit oꝛantem iacto condere ſaxo.
Hic ſanctū Dominicū hoſtis verſuto ad ipſum
Marmoꝛis illeſi confracto monſtrat in euum
Hiſqꝫ fidem pꝛebet ſuſpenſus ⁊ iſte molaris
Sunt ꝗplures alie reliquie notabiles ⁊ ſcripte
Et eſt ibi ſtatio in die Cinerum.

AD ſctm̄ Alexiū in eodē mōte Auētino eſt
eccl'ia q̄ fuit ante dom⁹ pr̄is ſci Alexij. hic
eſt locus ⁊ grad⁹ vbi p̄dict⁹ ſctūs Alexi⁹ pꝛi in
cognit⁹. xvij. ānis pn̄iaꝫ egit vſqꝫ ad annū incar
natiōis dn̄ice. cccviij. ſuū tradidit in man⁹ ſpūm
In loco iſto ſunt indulgentie oī die. c. annoꝝ ⁊
totidē q̄dragene. De vita ⁊ moꝛte legit̄ pleni⁹
in legenda ſua. hic oſtendit̄ in vno tabernaculo
vna imago beate virginis circa quā ponuntur
iſta infraſcripta. Hec eſt illa imago digna beate
Marie ſemꝑ virginis quondā exiſtēs in eccl'ia
eiuſdem btē Marie virginis in ciuitate Edeſſa

vbi beatus Alexius peregrinus degebat: ⁊ co-
ram qua ſemꝑ volebat orare nec permittebat.
Unde ipſa beatiſſima imago bis miraculoſe lo
cuta dixit cuſtodi eccleſie: fac introire homineꝫ
dei: id eſt Alexium qui ſedet foras in oſtio: qui
dignus eſt regno celoꝝ. Sub altari maiori in
choro ſanctoꝝ Bonifacij martyris ⁊ Alexij cō
feſſoris glorioſa corpora: vt bulla Honorij. iij.
pape patens demonſtrat: necnō Hermetis mar
tyris ⁊ aliorum ſanctoꝝ reliquie ſunt quorum
meritis ⁊ interceſſionibus ab omnibus malis
⁊ morbo epidimie liberemur.

AD ſanctā Priſcaꝫ ex oppoſito eccleſie
ſancte Sabine in mōte Auētino prima

Ubi ab Euandro ſacra eſt Herculis ara
Urbis romane prima ſuperſtitio poſt
Ubi ſtructura tot veteꝝ templa puniēda deuꝫ
Montis auentini nunc facta eſt gloria maior
Unius veri religione dei
Precipue tamen ob priſce nobile templum
Quod priſcum merito par ſibi nomen habet
Nā petrus id coluit populos dū ſepe doceret
Dum faceret magno ſacreqꝫ ſepe deo

Dum quos facinorꝫ fontis deceperat error
Hic melius ſacra purificaret aqua
Quod demũ multis ſeſe voluentibus annis
Corruit haud vlla ſubuenienti manu
Sũmus ac antiſtes Calixtus tertius ipſum
Extulit omne eius reſtituit decus
Cui ſimul eterne tribuit dona ampla ſalutis
Ipſius ne quarte caret ope.

AD ſctm̃ Sabbam. hic eſt vna fontana cõducta in eccliaꝫ cuiꝰ aquã hoies pñt guſtare ſeu bibere: ⁊ ex iſta aqua ſctã curabant et maxime a fluxu ſanguinis q̃d ſepe claruit miraculis. Et eſt in iſta fontana ſctã de ſcapulario ſancti abbatꝭ ⁊ ꝯfeſſoris Sabbe. Eſtqꝫ ibi vna abbatia ordinis ſcti Bñdicti. Itẽ poſſũt videri in iſto loco corpa Titi ⁊ Veſpaſiani: ad quorꝫ ſepulchrũ ſcribunt iſti ſequentes verſus.

Conditur hoc tumulo Titus cũ Veſpaſiano
Patre felici ſed eminent proſpera Titi
Hieruſalem premens dñi emulos fremens
Aper de ſilua ferus ſingularis in hoſtes
Expurgat vineam ſabaoth ſternendo laborem
Reddit ⁊ congruam vindictã populo nequam

AD sctm̃ Anastasiũ ibi ad tres fontes. in iſta ecclia ꝛ monasterio habetˀ in codẽ loco in choro vna bulla ſcripta que ſic incipit. Anno milleſimo bis centeno primo quarto nonas quo xp̃s venit mundũ redemit actu diuino kal'. Aprilis. Honorius felix monos dia. ſacer hanc aulã conſecrauit papaq; dicauit diuinis. ac ter ſeptẽ cardinales collaterales. interfuerũt ad martyris dei honorẽ. Et tunc aſtiterunt ꝛc. Eſt hic colũna ſuper quã beatus Paulus apoſtolus decollatus eſt. ¶ In capella ad tres fontes: hic lolus martyrij ſancti Pauli apoſtoli.

AD beatã virginẽ Scala celi. Hic eſt ſcda capella fundata in toto mũdo ad honorem btẽ virginis Marie. Et vocatˀ Scala celi ſup quã btũs Bernardus meruit videre ſcalã erectã vſq; ad celũ: in qua quicũq; celebrãt aut celebrari faciũt pro aĩabus exiſtentibus in purgatorio meritis eiuſdẽ btẽ virginis dicte anime cito liberantˀ: ꝛ quicqd ibi deuote petitˀ ſine dubio impetratur; ꝛ ſunt ibi plures indulgẽtie vt patet in tabula indulgentiarum. Item ſunt ibi recondita oſſa decem milium martyrum.

AD sctā₃ Mariā annūciatā. Ite₃ āno dñi Mcc. pōtificat⁹ dñi Honorij pa. iij. āno. v. indictioñ. viij. mēsis Augusti. die. ix. dedicata est hec ecclesia in honorē btē Marie virginis ꝛ omniū sanctoꝝ per manus venerabiliū Auagnini et Joannis sanguini Epoꝝ assistentibus Joanne villa magne; Joāne sancte Marie de Rusille. Sunt etiam ibi in altari certe ꝛ scripte reliquie ꝑ manus supradictoꝝ recondite quaꝝ no͞ia ponunt̄ in vna tabula apud altare. Item sciendū ibi vbi ista crux est in medio dicte ꝛ scti Sebastiani ecclesie posita; sunt captiuati isti. x. milia martyrum ꝛ militum.

DOmine quo vadis. in isto loco quando angelus dei btm̄ Petrū eripuit d̄ manu Neronis. Saluator ei obuiās; cui Petrus ait Dñe quo vadis? Et respōdens. Uado Romā iterum crucifigi. sunt multe indulgentie.

AD sctm̄ Joannem ante portā latinā; ista ecclia est cōstructa apud istā porta₃ que dicebat̄ porta latina; ibi adhuc est loc⁹ vbi missus est sctūs Joānes in oleū feruentissimū; sunt multe indulgentie ibi. Estq₃ ibi statio in. xl.

AD ſanctū Sixtum ante portam appiam eſt clauſtrum mulierum in ſtrata vbi itur ad ſanctum Sebaſtianum. Statio in quadrageſima. Et eſt titulus cardinalis.

AD ſanctā Balbinam. Iſta eccleſia dicit etiā a d ſanctū ſaluatorem: cuius imago oſtendit ſupra ſummū altare in choro vbi ſunt ſepulta. vij. corpora ſanctoꝝ: videlȝ ſcā Sabina ſanctus Quirinus: ⁊ iſte due virgines quibus iſta prenominata imago apparuit. Eſt etiam ibi ſtatio in quadrageſima ⁊ titulus Cardinalis. Iſtam eccleſiam conſecrauit ſctūs Gregorius ⁊ conceſſit. vij. annos indulgentiarum.

AD ſcm̄ Gregoriū eſt vna abbatia. Gregorius eps̄ ſeruus ſeruoꝝ dei: ſicut cōtinet in priuilegio: q āno. ij. ſui pſulatus ⁊c. Collecta cardinalium epoꝝ ⁊ ceteroꝝ Romane eccleſie multitudine eccleſiam iſtam quā ad honorē ſcti Andree apli in dioſcauri cōſtruxerat in qua rudimenta ⁊ ſanctitatis ſuſcepat incremēta eo ꝙ detulit prout eius aīa deſiderabat conſecrauit. Quā eccleſiā etiā plenarie dotauit ⁊ priuilegijs aplicis premuniuit. Conſecratiōe vero pfecta

flexis ad terrã genibus ſe deo humili ſupplica-
tione pſternens: preces fudit ad dñm dicens.
Dñe Jeſu xpe fili dei viui q dixiſti aplis: ⁊ per
aplos vniuerſis fidelibus xpianis quodcunq̃
petieritis patrẽ in noĩe meo dabit vobis: peto
ab oĩpotentia maieſtatis tue: q̃tenus quicunq̃
deinceps in huius eccleſie circuitu elegerit ſe-
pulturã: dũmodo fidem xpianã teneat in perpe
tuũ eterne dãnationis non ſit incendijs manci
pandus: ſed ad eterne vite gaudia ſublimãdus
Oratione vero cõpleta apparuit angelus dñi
dicẽs. Gregori exaudita eſt oratio tua. Hic eſt
brachium beati Gregorij pape primi: ⁊ crus
ſancti Panthaleonis.

AD ſctm̃ Joannẽ ⁊ Paulũ in celiomõte
hic reqeſcũt corpa ſctõꝝ Joãnis ⁊ pauli
Circa iſta loca ſctã ponit̃ vna bulla ſculpta que
dicit de reconditione iſtoꝝ ſctõꝝ prenoĩatoꝝ.
Preſbyter eccleſie Romane rite Joannes
Hic animi vota dona vouendo dedit
Martyribus xpi Paulo pariterq̃ Joanni
Paſſio quo ſedem contulit eſſe pares.
¶ Statio ⁊ titulus cardinalis.

AD ſanctum Stephanū in celiomonte eſt ecclesia ſtructure rotunde· ecclesiā hanc prothomartyris Stephani diu ante collapſam Nicolaus·v·pontifex maximus eo integro reſtaurauit: ibi ſunt fratres ordinis ſancti Pauli primi heremite: de cuius vita ⁊ obitu hec infra ſcripta metra potes legere.

Obitus ⁊ vite primi tempus heremite
Ut breuiter hec inſpice metra ſolerte
Anno centeſimo ⁊ ſeptuageſimoprimo
Post incarnatum xp̄m de virgine natum
Tebaide genitus: Paulus heremita primus:
Hic ſextumdecimū cum perueniſſet ad annum
Mundum reliquit heremiq; ſecreta petiuit
Cui ter denis cum ſeptem inſuper annis
Palma dedit victū corporis pariter ⁊ amictū
Celitus hinc manna paſtus annis ſexaginta
Domino mittente quottidie coruoq; ferente
Poſt hoc ducētos octuaginta ſex quoq; ānis
Patris eterni filij de virgine nati
Anno centeſimo decimoq; vite ſue terno
Paulus de mundo choris ſeptem letabundo
Ciuium ſanctorum obijt ad regna celorum.

Anno vero dñi·Mccxl·trāſlatus de cōſtātino-
poli in Venetias·anno·Mccclxxxi·trāſlatꝰ eſt
d' Venetijs ad Ungariā·Statio ꝛ titulus car·

AD ſanctā Mariā in nauicula in eodē ce-
liomonte ſupradicto· hic ponit̃ vna nauis
lapidea in ſignū miraculi ante introitū eccleſie·
Statio in·xl·ꝛ titulus cardinalis eſt·

AD ſctā3 Mariā impatricē· hic eſt imago
btē virginis q̄ etiā allocuta ē btm̄ Grego
riū papā dicēdo: quare amplius nō ſalutas me
cū ſemꝑ imaginē meā ꝑtereundo ſalutes: ſctūs
Gregorius geniculādo orauit ꝛ petiuit venia3
corā prenoīata imagine: ꝛ cōceſſit poſt hoc oī-
bus geniculādo orantibus tria pr̄ nr̄ ꝛ tot aue
maria bona intentione ꝛ propoſito bono quo-
tiens totiens fecerint·xv·annoꝝ indulgentias·

AD ſctm̄ Petrū ꝛ Marcellinū·āno nati-
uitatꝭ dñi·Mcclxvi·indictiōe·xiiij·die·x·
menſis aprilis·Alexāder cōſecrauit hāc eccliā3
ſcōꝝ Petri ꝛ Marcellini ꝛ vtrūq3 altare ꝛ re
poſuit in maiori altari de reliquijs prenoīatoꝝ
ſctōꝝ: ꝛ plurimoꝝ ſctōꝝ quoꝝ noīa bene legi
poſſunt in ſculptura apud oſtiū eccleſie·cōceſſit

ipſi eccleſie a dicta die cõſecrationis vſqꝫ in oc tauã ſingulis annis indulgentiã trium annoꝝ ⁊ triũ quadragenaꝝ. Et deinde tranſtulit dictaꝫ indulgentiã de dicta die in feriã ſecundam poſt dñicaꝫ ſecundã quadrageſime; qua die addidit indulgentiam vnius anni ⁊.xl.dierũ. Titulus cardinalis. Statio in.xl.eſt.

AD quatuor Coronatos. btũs Leo.iiij. papa ſub maiori altari recondẽs collocauit corpora ſctõꝝ martyꝝ Claudij ⁊ Nicoſtrati Simphronij ⁊ plurimoꝝ ſctõꝝ nomina ſculpta ſunt circa prenoiatũ altare; ⁊ etiã alioꝝ corpa ſctõꝝ quoꝝ noia deo cognita ſunt. Item anno incarnatiõis dñi nri Jeſu xpi. Mcxi. indictione iiij. quinta idus maij. dñs papa Paſcalis.ij.põtificatus ſui anno.i.iuſſit cauari ſub altari quod prius cõbuſtũ ⁊ cõfractũ fuerat; ⁊ inuenit duas conchas. Unã porphireticã; ⁊ aliã ex cõpromiſſo; in quibus erant ſupradictoꝝ ſacra corpa ſctõꝝ. In tertia vero die iuſſit vndiqꝫ munire cõchas ⁊ deſuper altare renouare ad memoriã ⁊ honorẽ ſanctoꝝ ⁊ laudem dñi noſtri ieſu xpi. Statio; Titulus ⁊ ſedes cardinalis.

AD ſctm̄ Clemētē eſt clauſtꝝ fratꝝ ordis
ſcti Ambroſij · ſub altari maiori regeſcit
corpus ſctiſſimi Clementꝭ pape ⁊ martyrꝭ: qđ
trāſlatū fuit de ciuitate Cerſona tranſpontum
maris in hāc vrbem ꝑ xpianiſſimū ⁊ clementiſſi-
mū Juſtinianū impatorez · ⁊ hic multoꝝ alioꝝ
ſctōꝝ ſunt reliqe ⁊ multe indulgētie cōceſſe per
ſummos pōtifices marie ꝑ ſctiſſimū Gelaſium
papā quotidie illuc veniētibus · xl · annoꝝ ⁊ to-
tidē qdragenas veniā ſuoꝝ indulſit peccaminū
de grā ſpāli · ⁊ in · xl · duplicant · Jtem fe · re · dñs
Alexāder pa · iij · ad honorē ſcti Jgnatij martyrꝭ
cuius corpus in p̄noiato altari regeſcit per ſuū
priuilegiū ꝯceſſit ⁊ largitꝯ eſt tertiā partē oīum
pctōꝝ · Statio titulus cardi · ¶ Jtem habetur in
ſerie pōtificū romanoꝝ qꝫ Joannes Anglicus
poſt Leonē ſedit annis · ij · menſibꝯ · v · diebꝯ · iiij ·
vacauit ſedes menſe vno vt aſſerit femina fuit;
⁊ iuuenili habitu ab amaſio ſuo Athenis ducta
in diuerſis ſciētijs tantū ꝓfecit vt Rome tandē
legeret triennīū ⁊ magnos magros diſcipulos
haberet; nec aliqs ſibi par ibidem inueniretur
magne itaqꝫ ſciētie ⁊ opinioīs exiſtēs in papam

concorditer eligit: ſed in papatu p familiarem
ipregnatur; verũ tẽpus partus ignorãs de ſctõ
Petro i lateranũ tendẽs ãguſtiata pepit inter
coliſeũ ⁊ ſcm̃ Clemeñ. ⁊ ibidẽ vt dr mortua fuit
hãc viã qñ papa obliquat dr a pleriſqȝ q ppt
deteſtationẽ facti hoc fiat; nec põit i cathalogo
põti. ppt mulieꝝ ſexũ q̃tũ ad hãc difformitatẽ

AD ſctãȝ Mariã nonã. iſta ecclia cõtigua
eſt tẽplo qd dr eternitatꝭ. In natiuitate
xpi multa miracula apparuerũt. tẽplũ pacꝭ Ro
me ꝯſtructũ; vt dicit Inno. iij. ppter pacẽ q̃. xij
ãnis Rome fuit q Apollo Rome cõſult9 reſpõ
dit nõ caſurũ donec virgo pareret. funditus ea
nocte corruit. Itẽ in dicta eccl'ia eſt vna imago
btẽ virginis in vno tabernaculo quã btũs Lu
cas diſcipl'us xpi depinxit i Troade grecie quã
Angelus d franga panis ſecũ Romã detulit in
ſupradictã eccliaȝ; q tpe Honorij. iij. tota p incẽ
dia cõſũpta diſpoſitiõi iſti9 imaginis nulla leſio
facta fuit. Sũt in prenoiata ecclia reliqe; vȝ de
fragmentꝭ qñ dñs nr ieſus xps cibauit. v. milia
hoium de. v. panib9 ordeaceis. Sũt ibi infra al-
tare in choro ſepulta corpa ſctõꝝ; ſcti Nemaſij

Tribunū pr̄is ſcti Juſtini: ſci Simphoniani: ſci Olimpi: ſcti Exēperij: ſctē Lucille: ⁊ multe re lige adducte de cimiterio ſci Caliꝛti. Eſt ibi ſe pulta q̄dā dn̄a Romana nobilis noīe Frāciſca deo deuota: cuius ſepultura eſt cācellata ferro ⁊ deaurata: que canonizata eſt Anno iubilei. Mccccc. Titulus cardinalis.

AD ſanctū Coſmam ⁊ Damianū. in iſta ecclesia ponunt̄ infraſcripta metra arte muſaica ſupertus in pariete.

Aula dei claris radiat ſpecioſa metalli
In qua plus fidei luꝛ precioſa micat
Martyribus medicꝫ populo ſpes certa ſalutis
Venit ⁊ eꝛ ſacro creuit honore locus
Obtulit hec domino felix antiſtes dignum
Manus ⁊ ethera viuat in aere poli

Quicūq; viſitauerit iſtā venerabilē ſctōꝝ mar tyrū Coſme ⁊ Damiani eccleſiā hꝫ oī die. M annos de indulgentia data a Greg. pa. i. ⁊ ipſe btūs Greg. ꝯſecrauit altare maius iſti⁹ ecclie et poſuit ſub illo altari corꝑa ſctōꝝ martyꝝ Coſ me ⁊ Damiani ⁊ plurimoꝝ corꝑa ſctōꝝ quoꝝ noīa habent̄ in vna tabula circa p̄dictū altare.

AD sanctā Mariā libera nos a penis infer
ni: sctūs Siluester Ro·pōtifex a q̊ Cōstā
tinus impator a lepra liberatus ⁊ baptizatus
cōsecrauit hūc locūq capella btē virginis voca
tur libera nos a penis inferni: ad quē locū oib⁹
⁊ singulis veniētibus ⁊ elemosinā largiētibus
vere penitētibus ⁊ ꝯfessis·xi·milia ānos de in-
dulgētia ꝯcessit·ibiq; draconē ligatū subtus ter
rā per·cl·passus cuius vlulatus ⁊ fremitus per
astātes sepe ⁊ sepius audiunt: posuit ⁊ locauit·
AD sctā3 Mariā de consolatiōe est imago
btē Marie q̄ multa fecit miracula ⁊ ē in
eade3 ecclesia plenaria remissio oium pctōꝝ in
die dñica·ij·mensis Junij a primis vespis vsq;
ad scdas vespas a papa Sixto·iiij·concessas·
AD sanctā Mariā de gratia· Hic est vnū
hospitale vbi q̊tidie fiūt elemosine infir-
mis ⁊ egrotantibus per societatē Romanoꝝ·
AD carceres bti Petri apli retro capito-
liū: in hac venerabili eccłia cōcessa est a
summis pōtificib⁹ vere penitētib⁹ ⁊ ꝯfessis visi
tātibus dictā ecclesiā ac largiētibus suas ele-
mosinas quotidie tertie partis remissio omniū

pctōꝝ ⁊·cc·ānoꝝ indulgētia· Necnō voluerūt dicti ſummi pōtifices dictā idulgētiā in diebus feſtiuis duplicari· Jtez in dicta ecclia eſt fons q miraculoſe apparuit qn̄ beati aplī Petrus ⁊ Paulus ſtabāt in dicto loco icarcerati de cuiꝰ fontis aq̄ baptizati ſunt p manus dictoꝝ aplōꝝ ſctūs Proceſſus ⁊ Martinianꝰ q cuſtodiebāt in carcere dictos aplos· Corpora vero dictoꝝ martyrum ſepulta ſunt in dicta eccleſia·

AD ſctm̄ Adrianū retro Capitoliū ⁊ ppe Anno dn̄i· Mccxviij·pōti·dn̄i Gregorij pape anno·i·indictiōe·i·mēſe Januarij die·xviij inuenta ſunt corpa btōꝝ Marij ⁊ Marthe ⁊ reliquie ſcti Adriani ſub maiori altari: ⁊ corpa ſctōꝝ triū pueroꝝ in abſidie ſupra colūnā recondita per magiſtrū Pelagium Ep̄m Albineñ·⁊ dn̄m Stephanū eiuſdē eccleſie diaconū Cardinalez cū clericis ipſius ecclie: vz p̄ſbytero Bartholomeo: p̄ſbytero Paulo diacono Romanoia plurimoꝝ Ep̄oꝝ ſubdiaconoꝝ ⁊ clericoꝝ ⁊ reliquiaꝝ patēt i vna ſculptura i choro iſtius ecclie· Jtē ad ſupplicationē dicti dn̄i Stephani cardinal' p̄ſbyteri pauli ⁊ Oliuerij dn̄s Greg·

papa·xi·hanc eccleſiam edificauit· Actum die menſe indictione vt ſupra·

AD ſctm̄ Marcū in regiōe pinee ſūt multe venerabiles reliq̄e q̄ feſtiuis diebus ponunt̄ ſuꝑ altare in vna capſula quaꝝ noīa patēt in vna cedula circa ipāz capſulā vt vnuſqſqꝫ deuotus legere poſſit· quā eccleſiā Paulus pa·ij· a fundamēto renouauit: maximiſqꝫ īdulgētijs eā dotauit; vz oēs ⁊ ſinguli q̄ eādē eccl'iaz ī octaua ſctiſſimi corꝑis dn̄i nr̄i Jeſu xp̄i: ⁊ in epiphania dn̄i a·i·veſpis vſqꝫ ad·ij·veſpas incluſiue ⁊ qui a feria·ij·maioris ebdomade ſancte nuncupate ꝑrime ſecutura vſqꝫ ad feriā· iij· reſurrectionis dn̄ice īmediate ſequente tribus cōtinuis aut interpellatis diebus ſaltē ſemel in die ꝑſonaliter ⁊ deuote viſitauerint annuatim; ⁊ ꝓ ſpūalibus ac tꝑalibus ipſius eccleſie ornamētis hm̄ōi manus porrexerint adiutrices oīum ſuoꝝ pctōꝝ plenariā remiſſionē ⁊ indulgentiā conſequant̄·

AD ſctōs aplos in regione colūne· hec eſt venerabilis eccleſia in honorē·xij·aploꝝ primo a Cōſtātino fundata: ⁊ poſtmodū ab hereticis fuit deſtructa· Pelagi⁹ ⁊ Joānes ſūmi

ponti · eã in gradũ priſtinũ reſtaurãtes multoꝝ
ſctõꝝ corꝑibus ac indulgẽtijs exornarũt: corꝑi
bus aploꝝ Philippi ⁊ Jacobi iunioris i altari
maiori reconditis: in dextra parte Eugenie vir
ginis ⁊ alioꝝ martyꝝ corꝑa · in ſiniſtra vo corp⁹
Sabini martyris · Colobiũ beati Thome apli ·
Altaria ſacra ſeruãt pedẽ philippi · brachiũ ſcti
Jacobi zebedei · coſtã Laurẽtij · ſpatulã ⁊ bra-
chiũ ſci Blaſii btõꝝ aploꝝ martyꝝ ſuprapoſita
feneſtra reponit ſemꝑ in · vi · feria · iiij · tꝑm: ⁊ · v ·
feria dñica in albis: ac dñica qñ cantat̃ Canite
tuba · Statio eſt in ea ꝑma kal · maij: ⁊ in ſupra
dictoꝝ ſctõꝝ ſolẽnitatibus remiſſiõibus a ponti
ficibus Romanis cõceſſis ſatis dinoſcit̃ p̄mu
nita · Statio in · xl · ſedes ⁊ titulus Cardinalis ·

AD ſctãz Mariã in via lata in regiõe tre-
gi · in iſta eccleſia eſt oratoriũ i quo btũs
Lucas depinxit q̃tuor imagies virginis glioſe
vnã ad ſui deuotionẽ in eo ſtatu q̃ btũs Lucas
habuit notitiã ipſius virginis glorioſe: ideo cũ
annulo in digito depinxit: que manet vſq; in
hodiernũ diẽ in dicto oratorio · Et quia multa
miracula beata virgo Maria in dicta imagine

oꝑabat: xp̄iani ad eā cōfluentes ad dictā eccle-
ſiā veniebāt ⁊ refecti grā leti ad ꝓpria reuerte-
bant. vocabat aūt oratoriū ſcī Pauli ⁊ Luce

AD ſcm̄ Marcellū in regiōe Tregi. i iſta
eccliā eſt monaſteriū ſeruoꝝ btē virginis
Eſt in iſta eccleſia vna ſepultura porphiretica
in qua recondita ſunt corpa ſanctaꝝ virginū et
martyrū Digne ⁊ Merite: ⁊ brachiū ſcti Ma
thei apli ⁊ euangeliſte: que oīa tpe ſanctiſſimi
dñi Calixti pape. iij. a populo Romano viſa
ſunt. Hic eſt ſepulta ſctā Felicitas cū. vij. filijs.
Statio in. xl. Titulus ⁊ ſedes Cardinalis eſt.

AD ſcm̄ Silueſtrū in regiōe colūna requi
eſcunt corpa ſctōꝝ ⁊ ſctāꝝ quoꝝ notitia
natalitioꝝ patet in vna ſculptura lōga. oſ̄ditur
in iſta eccleſia caput ſcti Jo. bap. reliquie ſancti
Laurentij. vna pecia de cappa ſcti Frāciſci et
plures alie reliqe in die ſcti Jo. bap. ⁊ ſcti Sil-
ueſtri quaꝝ omniū noīa in oſtenſiōe reuelant.

AD ſctm̄ Laurētiū in lucina i regiōe cāpi
martis. āno incar. dñi. Mcxcvi. pōti. dñi
Celeſtini. iij. pa. āno ei⁹. vi. indictiōe. xiiij. mēſis
may. dedicata fuit hec eccleſia ꝑ manus eiuſdē

Celeſtini cū quo interfuerūt archiepi Ebora-
ceñ·ac ceretineñ·Sipōtinꝰ epˉs albaneñ·Octa
uianꝰ oſtieñ· Petrꝰ portueñ· Joānes viterbieñ
Nicolaus ſimphonieñ·ꝛc·ꝛ tota curia cardina
liū ꝑſidēte huic eccliē Cinthio cardinali· facta
aūt eſt hec dedicatio ad honorē dei ꝛ btī Lau
rentij martyrꝭ cū deuotiōe totiꝰ ppl̄i Romani
ꝛ adiacentiū ppl̄oꝝ cū tanta ſolēnitate ꝛ gloria
quāta hactenus nec recognita nec viſa fuit· He
ſunt reliquie q̄ recondite ſunt ſub altari maiori
due ampolle cū adipe ꝛ ſanguine ſcī Laurētij·
ꝛ vas plenū de cremata carne ſcti Laurentij·
gauſape q̄ angelus terſit corpꝰ eiꝰ· Craticula
ſupᷓ qua aſſatꝰ fuit ſcūs Laureñ· ꝛ corpa btōꝝ
martyꝝ Alexādri pa· Euētij: Theodoli: Sene
rine: Pōtiani: Euſebij: Vincētij: Peregrini ꝛ
Gordiani·noīa plurimoꝝ ſanctoꝝ ꝛ reliquie in
dextera parte chori patent litteris ſculptis·

AD ſanctū Triphonem eſt eccleſia conti-
gua eccleſie ſcti Auguſtini· Eſtq̄ ſtatio
ibi in quadrageſima ꝛ indulgentia·

AD ſctm̄ Auguſtinū in regiōe Cāpi martꝭ
eſt vna eccleſia noua nunc a fundamētis

pulchre erecta ꝛ ꝯſtructa hic eſt ſepultura ſctē Monice. eſtq̧ caput ſcē Monice ꝛ ſcē Rufine hic eſt principalioꝛ imago inter oēs quas ſctūs Lucas depinxit quā ſemꝑ quocūq̧ ierat ſecū portauit; ꝛ repta eſt in ſepultura ſctē Luce circa caput eiꝰ: ꝛ vocatᷣ ſcā Maria virgo virginū ꝛ mater oīum. Etiā per totā vrbem Romanā claruit miraculis tpe Innocentij pape octaui. Anno dñi noſtri ieſu xpi. Mccccclxxxv.

AD ſanctū Apollinarem requieſcunt corpora ſctōꝝ martyꝝ Euſtratij: Nardarij: Eugenij: Oreſti ꝛ Auxentij ſub altari maiori. Statio in. xl. ſedes cardinalis.

AD ſanctā Mariā de populo ad portā flamineā illud nomē venit iſto mō ꝛ ortū hꝫ vt pꝫ ex infraſcriptꝭ. Tpe pa. Paſcalis vbi nūc altare maius eſt erat q̄dā arboꝛ nucis alias arbores in altitudine p̄cellēs in q̄ demōes corpꝰ Neronis cuſtodiētes latitabāt; q oēs trāſeūtes ꝑ portā prenoiatā flamineā trucidabant ꝛ penitus ſuffocabant. Audiens aūt hoc ſctiſſimus predictus pa. Paſcalis oī pplo indixit ieiuniū Et cum clero in oratiōe ꝑſiſtēs deuote ſuppli-

cando vt deus ⁊ btā virgo Maria dignaret̃
pplm romanū a tā inhūanissima ⁊ terribili peste
liberare; ac cui placeret qd faciendū misericor-
diter relaxaret; cui tertia nocte apparuit beata
virgo his alloquens verbis dicens. Pascalis
surge egredere ad locū q flaminea porta vocat̃
iuxta quā nucis arborē repies alias arbores
longitudine pcellentē quā pcidere facias ⁊ pe-
nitus eradicare; ⁊ i eodē loco meo noie facias
ecclesiā fabricari; q cū euigilasset stati ad dctm̄
locū accessit ɔgregata multitudie ppli ac cleri
⁊ platoꝝ pcessionaliter ⁊ dictā arborē pcepit
incidi atqꝫ radicit⁹ eradicari; mox vt eradicata
exiuit vbi ipse manib⁹ pprijs altare fundauit ⁊
postmodū in sui ɔsecratiōe certis religqs insigni
uit ⁊ misericorditer indulgētias pmulgauit; in
cuius ɔsecratiōe oib⁹ deuote accedētib⁹ ⁊ suas
elemosinas largiētibus iuxta suaꝝ viriū possibi
litatē; supradict⁹ pa. Pascalis ɔcessit a feria. vi
post tertiā dn̄icam. xl. vsqꝫ ad octauā pasce pro
quolibꝫ die. M. annos ⁊ totidē quadragenas
ob reuerentiā virginis gloriose quam Sixtus
papa quartus de nouo a fundamēto renouauit

7
4

cāqꝫ maẏis indulgētijs dotauit vꝫ oēs ꝛ ſingl'i
q eandē eccleſiā in natiuitatis: purificationꝭ: an
nūciationꝭ: viſitationꝭ: ꝛ aſſūptiōis Marie virgi
nis feſtiuitatib⁹ a p̄mis veſpis vſqꝫ ad .ij. veſpas
ſingulis earundē feſtiuis diebus: ꝛ qualibꝫ die
ſabbati ſingulaꝝ ebdomadaꝝ .xl. plenariā oīum
ſuoꝝ peccatoꝝ remiſſionē ꝛ veniā conſequat̄.
In eadē v̄o eccl'ia ſūt q̄plures venerabiliſſime
reliquie quoꝝ noīa nimis lōgū eſſent enarrare.
AD ſctāꝫ Bibianā loc⁹ q vocabat̄ antiquo
tp̄e vrſipileati: moderno tp̄e monaſteriū
ſctē Bibiane. Item anno a natiuitate dn̄i. M.
Honorius. pa. iij. āno. vij. ponti. ſui mēſe martij
vi. feria ante dn̄icā de paſſiōe cū magna ſolēni-
tate eccleſiā hanc in honorē btē Bibiāe virgi-
nis ꝛ martyris cōſecrauit: remiſſionē triū ānoꝝ
ꝛ triū quadragenaꝝ a die cōſecratiōis quā .iij.
die ante ipaꝫ dn̄icā de paſſiōe ſtatuit celebrādā
vſqꝫ ad octauā ipſius annuatim ſingl'is diebus
ad eā deuote veniētib⁹ indulgēdo. In loco iſto
plātauit ſctā Bibiana vnā herbā q̄ puluerizata
hoīes a morbo curant̄ caduco: quō ſuſcipien-
dus eſt iſte puluis ponit̄ in ſcriptis. Fuerunt in

iſto loco ſepulta·v·milia corpora ſctõꝝ martyꝝ abſqꝫ paruulis ⁊ mulieribus: ⁊ ibidem eſt indulgẽtia maxima: vt in cronicis veraciter enarratꝰ· Sunt etiã ibi ſexcentoꝝ milia annoꝝ indulgẽtie in feſto omniũ ſanctoꝝ· Statio in·xl·

AD sctm̃ Euſebiũ eſt monaſteriũ in quo ſunt·vij·M·Dccc·⁊·liiij·quadragene vere indulgentie cõceſſe oĩbus viſitantibus et manus porrigẽtibus·noĩa multoꝝ sctõꝝ quoꝝ corpora ſunt in iſta eccleſia ſci Euſebij recõdita poſſunt in vna tabula ſcripta ſm̃ ordinem legi· Statio: titulus Cardinalis·

AD sctm̃ Matheũ in via vbi ꝓgreditꝰ de ſctõ Joanne in laterano ad eccleſiã sctẽ Marie maioris: ſunt ibi·M·anni indulgẽtiaꝝ ⁊ totidẽ quadragene ⁊ remiſſio ſeptime partis omniũ peccatoꝝ: quas cõfirmauit papa Honorius Alexander ⁊ Innocentius·

AD sctm̃ Julianũ ex oppoſito eccleſie ſcti Euſebij·hic prope videtꝰ adhuc ab antiq̃ idoloꝝ imagines poſite· ſunt ĩ eccl'ia prenoĩata ſci Juliani fratres carmelitaꝝ· Notandũ eſt ꝙ ibi fit vna aqua benedicta cũ reliquijs ſanctoꝝ

Juliani ⁊ Alberti q̄ curat oēs febricitātes: etiā alias infirmitates q ieiuni ſumūt cū trib⁹ pater noſter ⁊ totidē aue maria; ad laudē oīpotentis dei ⁊ glorioſe virginis Marie ⁊ ſctōꝝ Juliani ⁊ Alberti; vel vnā miſſaꝫ ad honorē prenoīati ſancti Alberti legant vel legi faciant; quorum feſtiuitates ſunt ſeptima die Auguſti.

AD ſctm̄ Vitum ad macellos. Jn iſta eccleſia eſt vnus lapis marmoreus ferreo cancello circūdatus ſupꝫ q̄ trucidata ſeu interfecta ſunt vltra milia corpa ſctōꝝ martyꝝ. Habeturqꝫ in p̄dicta eccleſia. vi. milia ānoꝝ ⁊ totidē quadrageſi. Jtem in ſupradicta eccleſia habetꝰ talis grā per merita ſctōꝝ martyrū Viti ⁊ Modeſti ac Creſcentie; ꝙ quicūqꝫ fuiſſet leſus ab aliquo cane rabido vel rabioſo; vel a quouis alio animali cū pane tincto in oleo ſancti Viti demū comeſti a patiente liberatur.

AD ſctāꝫ Praxedē: tpib⁹ ſctiſſimi ac beatiſſimi aplici dn̄i Paſcalis pa. introducta ſunt venerāda ſctōꝝ corpa in hāc ſctāꝫ ⁊ venerabilē baſilicā btē xp̄i v̄ginis Praxedis; q̄ p̄dictus pōtifex diruta ⁊ cimiterium ſeu corporis

iacentia auferens ſub altari ſummo ꝓprijs ma-
nib⁹ collocauit in mẽſe Julij die.xx.indictiõe.x
In capella libera nos a penis inferni ⁊ ort⁹ pa
radiſi eſt colũna ĩ q̃ ligat⁹ fuit dñs nr̃ ieſus xp̃s
ĩ paſſiõe ſua: ⁊ ſup̱ dicta colũna ſũt corp̱a ſctõꝝ
martyꝝ Ualẽtini ⁊ Lẽonis: ⁊ ĩ medio capelle
ſub lapide rotundo ſunt corp̱a .xl. martyꝝ: ⁊ in
ſiniſtra manu ſup̱ quẽ poſitũ eſt plũbũ cũ quo
colũna fuit mutata quẽ mulieres tangunt: ex q̃
mulieres nõ poſſunt intrare capellã: ſub iſto la
pide ſunt ſepulti.xi.ſummi ponti. ⁊ ſũt ĩdulgẽtie
quotidie.xij.M.annoꝝ ⁊ totidem q̃dragenaꝝ
⁊ tertie partis remiſſio oĩum pctõꝝ. In medio
eccleſie vbi ferrũ circũdat lapidem rotudũ ſub
illo lapide dr̃ eſſe ſanguis ſanctoꝝ martyꝝ quẽ
btã Praxedis cũ q̃dã ſpõgia colligẽs ĩ hũc pu
teũ lapide rotũdo cõcluſuꝫ infundebat ⁊ multa
ſctõꝝ corp̱a in xp̃o zelauit p̱ quoꝝ merita cõce-
dat nobis deus celoꝝ regna. Itẽ in hac ſupra-
dicta venerabili capella eſt altare ſup̱ quo Pa
ſcalis papa predictus celebrauit quinqꝫ miſſas
pro quadã anima defuncta: quibus finitis viſi-
biliter vidit illam deferre beatam virginem in

gremio oīpotētis dei vt euidenter pꝫ in pariete dicte capelle ſupra feneſtrā ferreā: quo viſo mi-raculo auctoritate aplica dimiſit ꝙ ſi quis cele-brari fecerit extrahat vnā aīam de purgatorio.

AD ſctm̄ Martinū in montibꝰ tēporibus dn̄i Sergij pape iunioris in ſacro altari beati Silueſtri pˀſulis: ꝛ btī Martini cū btiſſimo Fabiano ꝛ Stephano ꝛ Sottere martyribus: ac ſummis pontificibus inſimulqꝫ Aſterio cum ſanctiſſima filia eius ſanctoqꝫ Ciriaco ꝛc. De ſanctoꝝ pluribus habetur ſculpta in marmore ad dextram partem chori ſummi altaris iſtius prenoīate eccleſie inclyte. Item iſti ſequentes verſus ſunt ſcripti litteris aureis ſiue ope mu-ſaico triplici circulo in circuitu parietis ſupra ſummū altare iſtius eccleſie.

Sergius hanc cepit preſul quā cernitis aulam
Romane ſedis diuino tactus amore
Cenobium ſacrum ſtatuit monachoſqꝫ locauit
Regina qbus martinus ouans ſilueſter ꝛ almꝰ
Quo moriens nullum potuit cōferre decorem
Perficit ſolers melius ꝙ̄ ante manebat
Qui dn̄o aſſiduas valeant perſoluere laudes.

Prefulgent gaudentqꝫ ſicqꝫ cum xp̄o
Sꝫ mox papa Leo quartus ⁊ culmina ſumpſit
Atqꝫ pie totam picturam ornauit honeſte.
Talibus vt donis quoꝝ tempore meritis
Hec tempora dicata coruſcant.

AD ſctm̄ Ciriacū retro termas eſt vna ec
cleſia nūc ruinata vbi quōdā erat ſtatio
⁊ indulgētia q̄ oīa tp̄e Sixti.pa.iiij.trāſlata ſūt
in eccleſiaꝫ ſancti Quirici apud turrim militie:
Inſtaurata videlicet Quiricus cū matre iulita
Que fuerunt longa diruta templa die.
Principe ſub Sixto delubris nulla vetuſtas.
Hic reficit pontes menia templa vias.
Sunt ſub altari maiori recondite reliquie de
pluribus martyribus; quoꝝ nomina habentur
ſcripta apud predictum altare.

AD ſctāꝫ Suſannā apđ termas; ibi ſunt ſe
pulta ſcā Suſanna ⁊ eius pr̄.eſt ibi clau
ſtru ordinis ſci Auguſtini.Statio titulus Car.

AD ſctāꝫ Potentianā.in iſta eccleſia ſctē
Potētiane ſororis ſctē Praxedis req
eſcūt vltra tria millia corpa ſctōꝝ martyꝝ in ci
miterio priſtille; ⁊ pa; Simplicius conſecrauit

hanc eccleſiã: cõceſſit pro qlibet corpe deuote eã viſitantib⁹ indulgẽtias vni⁹ anni ⁊ vnã qua dragenã ⁊ tertie part; pctõꝝ remiſſionẽ. Pa. Celeſtinus: Boniſa. Clemẽs: Greg. Urban⁹ Alexander: qlibet iſtoꝝ cõceſſit: q̄ oĩ die ponūt ſcripta in vna tabula ⁊ legi pleni⁹ poſſunt. Itẽ in prima capella hui⁹ ecclie retro summũ altare verſus meridiez celebrauit ſctũs Petr⁹ primã ſuã miſſaz: ⁊ ĩ maiori capella verſus meridiẽ eſt pute⁹ in q̄ recõditus eſt ſanguis triũ miliũ martyꝝ: ⁊ in ea capella vocata ſci Paſtoris quidã ſacerdos miſſaz celebrãs inueſtigatiõe diaboli agitatus in eleuatiõe ſcã dubitabat ibi eſſe verꝫ corpus xp̄i: ⁊ ſtatim hoſtia ab altari ſup lapidẽ marmoreũ cecidit: ſacerdos vidẽs miraculum pauit in manib⁹ maxima cũ reuerentia hoſtiam ſuſcepit: que ibi ſupra lapidẽ ſue magnitudinis reliquit miraculoſe ſignũ: qđ adhuc vſqꝫ tẽpus videtur vbi eſt parua craticula: ⁊ ex hoc miraculo ſacerdos credidit quod antea dubitabat. Statio: Titulus ⁊ ſedes Cardinalis eſt.

AD ſctã Jndolã eſt clauſtrũ mulierũ in qđ raro intrãt peregrini ⁊ alij homines.

AD ſctm̄ Uitalem eſt vna eccleſia p papā Sixtū·iiij·pont· max· reſtaurata tpe ſuo anno iubilei·Eſt ſtatio ⁊ titulus cardinalis·

AD ſcm̄ Laurētiū paliſpne intra palacia Decij ipatoris·iſta eccleſia eſt cōſtructa hic eſt loc⁹ martyrū vbi aſſat⁹ ē btūs Laureñ· ſepulturaqꝫ exiſtit btē Brigitte q̄ fuit regina regni Suetie ibi;in p̄noīata eccleſia ſcti Laureñ plures reliq̄e oſtēdunt·i·feria quinta q̄dragesime;quarꝫ noīa habent̄ i vna tabula ſcripta·vna pars craticule;vnū brachiū ſcti Laureñ·Itē in vno criſtallo carbones certi qui clare ⁊ lucide videri p̄nt q̄bus aſſatus eſt btūs Laureñ·etiaꝫ oſſa eiuſdē·Statio in·xl·eſt clauſtrum mulieꝝ·

AD ſctā Eufemiā;iſta eccl̄ia eſt in medio iſtaꝝ eccleſiaꝝ ſcē Potētiane ⁊ ſci Petri ad vincula inferi⁹ in ſtrata vbi itur ad ſctām Mariāmaiorē eſt clauſtrū mulieꝝ;q̄ prenoīata ſctā Eufemia ꝓiecta fuit in puteū in q̄ ſerpētes ⁊ ſcorpiones erāt a q̄bus gr̄a xp̄i illeſa exiuit·

AD ſctm̄ Laureñ in carcere in eadē ſtrata qua p̄noīata eccleſia ſctē Eufemie eſt ꝓpe·dicitur etiā ad ſanctū Laurentiū ad fōtes

78

Eſt etiã clauſtrũ monialiũ · ibiq̃ ſanctus Lau-
rentius ſanctum Hipolytum ⁊ Lucillum bapti-
zauit ⁊ eos fidem xp̄ianam docuit·

AD ſctm̄ Petrũ ad vincula in monte·hic
eſt titulus ⁊ ſedes car· de reliquijs iſti⁹
eccl'ie ⁊ indulgẽtijs infraſcripta metra exponũt
Hoc dñi templum Petro fuit ante dicatum·
Tertius antiſtes Sixtus ſacrauerat olim
Ciuili bello deſtructum poſt fuit ipſum
Endoxia quidem totum renouauit ibidem
Pelagius rurſus ſacrauit papa beatus·
Corpora ſanctoꝝ condens ibi machabeorum·
Appoſuit Petri precioſi vinculi ferri
Jlluſtris mulier detulit ab hieruſalem·
Et quibus eſt petrus neronis tp̄e vinctus·
Auguſti menſis celebrantur feſta kalendis·
Quicq̃ huc acceſſerint lauant̃ crimina cuncta·
Jtẽ de his ⁊ pluribus reliquijs ponit̃ pulchre
in tabula vbi plenius quiſq̃ poteſt intelligere·

AD ſctãm Mariã Ara celi ꝓpe capitoliũ
in mõte q̄ dicebat̃ Tarpeius mons vbi
a cenditur per gradus·c·⁊·xx·vbi nunc illa ec-
cleſia eſt fuit palatium Octauiani; cui Sibilla

quē Romani vt deū adorare volebāt. Circulū aureū circa ſolem oſtēdit: ⁊ in eo virginē puer͛ geſtātez ī gremio dicēs. Hic maior te eſt. Poſt cōſtruxit ibi vnū altare ⁊ vocauit Ara celi oblationem fecit ⁊ adorauit vnigenitū dei filiū. Ad iſtō altare poſūt iſti verſus ſculpti ī medio duarum colūnar͛ marmorear͛. Luminis hāc almā matris q ſcandis ad aulā. Cūctar͛ primaqȝ fuit orbe ſita. Aras qͦ ceſar tunc ſtruxit Octauianus. Hāc arā celi ſacra cū proles pater ei. Sūt in iſta eccl'ia infraſcripte reliqe. Eſt ibi ſepulchr͛ ſctē Helene q̄ fuit mater Cōſtantini. Hic ſepultus eſt ſctūs Habūdus. ſctūs Artemiꝰ. ſcūs Habūdātius. ibi eſt vna imago btē Marie virginis quā ſctūs Lucas depinxit in ea diſpoſitione ⁊ forma dū ſtetit ad crucē dñi nr̄i ieſu xp̄i. de cuiꝰ virtute poſſunt legi in vna tabula poſita circa iſtā imaginē miracula multa. Itē ante chor͛ eſt vnꝰ lapis vbi parua cācella rotūdus poſitus. ī quo lege iſtos v̾ſus. Xp̄icole cūcti deuota mēte tenete. Tp̄e Gregorij ſculptus eſt lapis iſte. Angelicis pedibus ex bonitate ieſu. Sūt in iſta eccleſia fratres ordinis ſancti Franciſci.

AD ſctōs angelos in regiōe ſcti angeli: ibi ſepultus eſt ſcūs Simphoroſus cū ſuis ſocijs; ibi ſunt etiam reliquie que ponuntur in diebus feſtiuis: qui Romāe vrbis eſt Senator omni anno offert huic eccleſie vnū calicem.

AD ſanctā Mariā ſup mineruā in regiōe pinee. In iſta ecclīa ſunt fr̄es ordinis ſcī Dn̄ici. Noīs iſti⁹ ecclīe ratio patet ī his verſibus ſequētib⁹. Romanus hic pplūs delirando coluit mineruā. Nunc ibi xp̄icolam colit orthodoxa mariā. Illius iā deperīt vndiqꝫ ſapientia fallax. Vera per hāc mūdo regnat ſapiētia xp̄s Illa ſubacta iacet hec ſublimiſſima regnat. Illa ſuis penā hec nobis premia cōfert. Sunt in prenoīata eccleſia infraſcripte reliqe. De crinibus ⁊ veſtimētis btē virginis. de trib⁹ patriarchis Abraā Iſaac ⁊ Iacob. de Daniele propheta. Item ſocietas Romanoꝝ ciuiū multas elemoſinas ibi facit orphanis ⁊ pauperibus.

AD ſanctā Mariā rotundā olim templuꝫ oīum idoloꝝ erat: nūc in honorē btē virginis eſt dicata ⁊ ꝯſecrata ⁊ oīum ſctōꝝ. tertia ⁊ ſeptima die menſis maij eſt ſtatio ⁊ pdonātia

In diebus feſtiuis btē virginis ⁊ oīuꝫ ſanctoꝝ
eſt ſtatio ⁊ ꝑdonantia. In choro ſub altari ſunt
ſepulti ſancti Raſius ⁊ Anaſtaſius.

AD ſanctā Mariā magdalenā in regione
colūne: ibi ſocietas Confalonis multa
opera penitentie facit.

AD ſctm̄ Euſtachiū ī regiōe ſci Euſtachij
anno incar. do. Mcxcvi. ⁊ anno. vi. Ce
leſtini. iij. pa. indict. xiiij. in dn̄ica qua cantatur
Modicū dedicata eſt eccleſia ſci Euſtachij cū
tribus altaribus: ⁊ ꝯſtructa per dictū papā co-
adiutores fuerunt hi epi. Octauianus hoſtieñ.
Petrus Gallocia portueñ. Joānes albaneñ.
Petrꝰ archieṗs agereñ. noīa plurimoꝝ epoꝝ
aſſiſtentiū ponunt in ſculptura inſtri. In eadem
eccleſia ſunt he reliqe. De ligno ſcē crucis dn̄i
de ſanguine ipſiꝰ. de ſpinea corona. de veſtimēt̄
eius. de coſta ſcti Andree. de carbonibus ſcti
Laurentij. de reliquijs ſci Euſtachij. Teopiſte
vxoris filioꝝ. Teopiſte ⁊ Agapiti. ponunt etiā
certe capſelle cum reliquijs in feſtiuitatibus.

AD ſanctū Saluatorē apud campū mart̄
circa templū Martis. hic eſt vna imago

Saluatoris que dicitur Pietas.

AD ſctãm Mariã mõtis celi in regiõe Re
gule. hic ſepulta eſt ſctã Nimpha virgo.
ſctũs Mancilianus ep̃s. apud iſtam eccleſiam
ſunt notabiles reliquie ⁊ indulgentie.

AD ſanctũ Martinellũ in regione regule.
Gualterus monach⁹ ſcĩ ſaluatoris Rea
tineſi. tp̃e Honorij. iij. pape a fundamẽtis reedi
ficauit eccleſiam iſtam. Hic eſt de veſtimento ⁊
tunica quã beata virgo Maria fecit ⁊ contexit
filio ſuo Jeſu xp̃o ⁊ creuit ſecum.

AD ſanctũ Andream in regione regule in
medio vie campi flore ⁊ platee iudeoꝝ.
Itẽ anno a natiuitate xp̃i. Mccccxlvij. fuerunt
inuente digne reliquie in vna pelui ⁊ vno vi
tro que ſteterunt plus q̃ȝ. cc. annis in iſto loco
ſicut patefaciebat ſcriptura cum iſtis reliquijs
reperta.

AD ſctm̃ Blaſium ad annellum in regiõe
Regule. Hic eſt annulus ſcti Blaſii quẽ
detulit in dignitate Ep̃ali in manu ſua. Suntq́ȝ
plures reliquie in iſta eccleſia que in die ſancti
Blaſii ⁊ alijs feſtiuitatibus videri poſſunt.

AD ſanctā Barbaram in regiōe parionis In maiori altari iſti⁹ eccleſie ſunt poſite iſte reliquie. De capite ꝛ velo ſctē Barbare. de veſtimēto virginis Marie ꝛ Bartholomei apoſtoli; Margarite; Felic; Loticij; Xpoforī; Sebaſtiāi; Alexij. Marij; Marthe. de interula dalmatica ſancti Laurentij. Apoſtoloꝝ Philippi ꝛ Jacobi. Petronelle. de capillis ſancte Marie magdalene. de plurimoꝝ ſanctoꝝ reliquijs ꝛ indulgentijs habet̄ iu ſcriptis ad altare maius. Etiā ſcribitur legenda beate Barbare metrice pulchꝛe poſita.

AD eccleſiā ſci Jacobi hiſpanoꝝ nūcupata de vꝛbe. Innocēti⁹ papa. viij. cōceſſit plenariā remiſſionē oīum pctōꝝ oībus ꝛ ſingulis qui eandē eccleſiā in feſto eiuſdē ſci Jacobi aplī a pꝛimis veſpis vſqꝫ ad occaſum ſolis diei ipſius feſti deuote viſitauerint annuatim.

AD ſctām Mariā de anima eſt hoſpitale teutonicoꝝ; ibidē cū maxima deuotiōe ac diligentia celebꝛant̄ diuina; ꝛ ſunt multe indulgentie. Cuilibet quoqꝫ Alamano vtriuſqꝫ ſexus tribus noctibus traditur hoſpitium.

AD ſcām Mariā de pace quā Sixtus papa
iiij. de nouo a fundamēto edificauit: eamqꝫ
maximis indulgentijs dotauit: vt oēs ⁊ ſinguli
q̄ eandē eccliam ſingulis feſtiuitatibꝰ btē Ma-
rie virginis. vꝫ. annūciatiōis: viſitationis: niuis
aſſumptionis: natiuitatis: cōceptionis: purifica
tionis a primis veſpis vigilie vſqꝫ ad occaſum
ſolis feſtiuitatū earundē: necnō quolibꝫ die ſab
bati totius. xl. p totā diē deuote viſitauerint ꝑ
q̄libꝫ earundē feſtiuitatū ⁊ dictaꝝ dieꝝ ſabbati
qua predictā eccleſiā viſitauerint plenariam re
miſſionē ⁊ veniā oīum pctōꝝ ſuoꝝ cōſequant̄.

AD ſctm̄ Laurentiū in Damaſo in regione
parionis apud campū flore. Eccleſiā iſtam
fundauit beatus Damaſus primus ⁊ dicauit.
¶ Ponitur in feſtiuitatibus in vna capſa eburnea
decorata: in q̄ plures capſelle cū reliquijs ſcōꝝ
quoꝝ noīa vna cū iſtis capſellis in vna cedula
ſcripta ponunt̄. Etiam vnū biccerium grande
vitreum: ex quo in die ſancti Damaſi hoīes ſu
munt potū ad honorē prenoīati ſci Damaſi de
cuius virtute oēs hoīes confidunt de febribus
ſe liberaturos. Titulus ⁊ ſedes Cardinalis.

AD ſctm̄ Blaſium de pāneta in medio cāpi
flore ⁊ pontis ſci angeli in via q̄ dr̄ florida
via. de iſtius eccl'ie indugētia ⁊ reliquijs iſti et
alij plures verſus dant intelligere ibi in lapide
verſus portā ſculpto. Hoc fuit iceptū renouari
tpe templū. Urbis alexādri romane pſulis āni.
Annus erat ei⁹ duoden⁹ ⁊ ipe ſcōs. Ann⁹ mil
lenus gemin⁹ tūc ſeptuagen⁹. Tpe q̄ vbū cōce
pit virgo ſupnū. Ann⁹ i auguſto currebat mēſe
peruſto. Sexta diadena fuerāt indictio dena.
Abbas dn̄s merit⁊ ⁊ noīe dignus. Iſta domū q
dē cepit cōpleuit ⁊ idē. Cōdidit hic lignū cruc⁊
venerabile dignū. Et veſtē diue genitric⁊ gppe
marie. Andree ſancti Blaſii Darieq⁊ Criſanti

AD ſctm̄ Celſum in regiōe pontis vbi nunc
iſta eccleſia eſt fuerūt edes p̄ris ſcti Celſi
qui cū ſctō Juliano ⁊ Baſiliſſa corpaliter tranſ
latus eſt ad eccleſiam ſancti Pauli apoſtoli.

AD ſanctā Mariam tranſpontinam. in iſta
eccleſia cernuut adhuc iſte due colūne in
qbus bti apl'i Petrus ⁊ paulus fuerūt ligati ⁊
flagellati; q̄s oēs hoīes pn̄t pro deuotiōe quot
tidie attingere. Itē in porta media iſtius eccle.

ſic reperiunt̃ iſta ſculpta·anno dñi·Mcxxx·tpe dñi Grego·viij·pa·anno eius·iij·mẽſe februarij die ſcd̃a flumen Tyberis creuit vſq3 ad ſignale crucis quod videtur in prefata porta·

AD ſctm̃ Jacobũ in medio vie ſcẽ ad ſcm̃ Petrũ ⁊ caſtelli ſancti angeli· hic dicit̃ eſſe lapis ſupra altare ſupra q̃ꝺ oblat⁹ fuit xp̃s in templo qñ Simeon eum ſuſceperat in vlnas ſuas ⁊ dixit· Nunc dimittis ſeruũ tuũ dñe ⁊c· Siſtitur in templũ puer ⁊ Simeonis in vlnas· Accipitur cui danda quies nam lumina ſerui· Conſpexere deũ clarũ iubar omnibus ortum·

AD ſctã3 Catherinã nõ remote de platea ſcti Petri·hic fuit clauſtrũ mulierũ· Jbi eſt de oleo q̃ꝺ de ſepultura ſctẽ Catherine fluxit· Etiam de lacte quod loco ſanguinis fluxit de ſancto corpore eius quando decollata fuit·

AD ſctm̃ Spiritũ eſt hoſpitale in quo fiũt magne elemoſine ⁊ miſericordie ĩfirmis etiam omnes orphani infantuli ꝯgregant̃ ibi ⁊ nutriunt̃; q̃ꝺ hoſpitale Sixtus papa·iiij·de nouo a fundamẽto maximis ſtructuris renouauit magnãq3 fraternitatem in eodem ordinauit; ad

quã ipſe ſe manu ꝓpria cũ luribꝰ cardinalibus
inſcripſit; ⁊ cõceſſit oĩbus ⁊ ſingulis q̄ intrant
⁊ ſe ad eandẽ fraternitatẽ inſcribere faciunt ꝙ
eligere poſſunt cõfeſſorẽ idoneũ qui eos abſol-
uere põt ab oĩbus pctĩs etiã a caſibus papalibꝰ
ſedi aplice reſeruatis ſemel in mortis articulo ⁊
in vita totiens quotiẽs oportunũ fuerit. vt ple-
nius continet̃ in quadam bulla deſuper facta.
Eſtqꝫ prima die dñica Antonij ⁊ pẽthecoſtes
ibi ſtatio ⁊ indulgentia. Eſt ibi brachiũ ſancti
Andree. Digitus ſancte Catherine q̄ clare in
monſtrantia põt videri ⁊ plures alie reliquie.
In capella Campi ſcti. Hic ſepeliunt̃ oẽs
ꝑegrini ⁊ paupes cuiuſcũqꝫ generatiõis
Ad ſanctũ Pancratiũ per portã auream
extra muros tranſtyberim. Iſta eccleſia
circũquaqꝫ lapidibꝰ porphireticis ſatꝫ pulchre
eſt decorata. Sunt hic recondita corpora infra
ſcripta; videlicet ſub altari maiori requeſcit cor-
pus ſancti Pãcratij epiſcopi ⁊ martyris; ⁊ cor-
pus ſancti Pãcratij militis ⁊ martyris ſub al-
tari quod eſt a capite huiꝰ eccleſie; ⁊ ad dexte-
ram requeſcit corpus ſancti Victoris martyris.

vnde dicebat̃ eccleſia ſancti Victoris ⁊ Pan
cratij martyꝝ. Sub altari q̃ď eſt in medio eccle
ſie requieſcũt corpora ſctõꝝ martyꝝ Malchi ⁊
Madiani . corpus ſancte Gotheris virginis.
Item in ea permanet nobile cimiteriũ noĩatum
Caleopodij preſ byteri ⁊ martyris: in quo qui
dem cimiterio eſt ſepulchrũ beati Calixti pape
⁊ martyris: in quo ꝑmanſit per multos annos
corpus eius : deinde tranſlatum eſt ad ſanctam
Mariam tranſtyberim; de quo etiã quottidie
ipſius eccleſie canonici faciũt cõmemorationeꝫ
Iuxta quã eccleſiam ſancte Marie: videlicet ⁊
verſus portam Portueñ. eſt proxima eccleſia
ipſius ſcti Calixti. Eccleſia vero antedicta ſctẽ
Marie per ipſ um Calixtum conſtructa fuit.
Requieſcunt inſuper in ea reliquie ſeu corpora
ſanctoꝝ martyrum ⁊ virginũ ⁊ confeſſoꝝ quoꝝ
nomina ſunt in libro vite. Que quideꝫ corpora
videri poſſunt manifeſte ⁊ tangi: ſed nullatenus
tranſportari ; quia excõmunicatio papalis eſt:
niſi ex ſpeciali licentia ſummi Pontificis : nec
voluntate ipſorum monachoꝝ in ea eccleſia ⁊
monaſterio perſiſtentium.

¶ Stationes in Quadrageſima.
¶ In die Cinerũ feria. iiij. ad ſanctã Sabinam.
Feria. v. ad ſanctum Georgium.
Feria. vi. ad ſanctum Joannem ꝛ Paulum.
Sabbato ad ſanctum Triphonem.
¶ Dominica prima ad ſanctum Joannem in Laterano ꝛ ad ſanctum Petrum.
Feria. ij. ad ſanctum Petrum ad vincula.
Feria. iij. ad ſanctam Anaſtaſiam.
Feria. iiij. ad ſanctam Mariam maiorem.
Feria. v. ad ſanctum Laurentiũ in paliſperna.
Feria. vi. ad ſanctos Apoſtolos.
Sabbato ad ſanctum Petrum.
¶ Dñica. ij. ad ſanctam Mariam in nauicula.
Feria. ij. ad ſanctum Clementem.
Feria. iij. ad ſanctam Balbinam.
Feria. iiij. ad ſanctam Ceciliam.
Feria. v. ad ſcãz Mariã trãſtiberi ad fõtes olei
Feria. vi. ad ſanctum Vitalem.
Sabbato ad ſanctũ Marcellinum ꝛ Petrum
¶ Dñica. iij. ad ſctm̃ Laurentiũ extra muros.
Feria. ij. ad ſanctum Marcum.
Feria. iij. ad ſanctam Potentianam.

Feria·iiij·ad ſanctum Sixtum·
Feria·v·ad ſanctos Coſmam ⁊ Damianum·
Feria·vi·ad ſanctum Laurentium in lucina·
Sabbato ad ſanctam Suſannam·
¶ Dñica·iiij·ad ſanctam crucem in Hieruſaleꝫ
Feria·ij·ad ſanctos quattuor Coronatos·
Feria·iij·ad ſanctũ Laurentium in Damaſo·
Feria·iiij·ad ſanctum Paulum·
Feria·v·ad ſanctum Silueſtrum·
Feria·vi·ad ſanctum Euſebium·
Sabbato ad ſctm̃ Nicolaũ in carcere tulliano·
¶ Dominica·v·ad ſanctum Petrum·
Feria·ij·ad ſanctum Griſogonum·
Feria·iij·ad ſanctum Quiricum·
Feria·iiij·ad ſanctum Marcellum·
Feria·v·ad ſanctum Apollinarem·
Feria·vi·ad ſanctũ Stephanũ in Celiomonte
Sabbato ad ſctm̃ Joannem ante portã latinaꝫ
¶ Dñica·vi·ad ſanctum Joannem in laterano
Feria·ij·ad ſanctam Praxedem·
Feria·iij·ad ſanctam Priſcam·
Feria·iiij·ad ſanctam Mariam maiorem·
Feria·v·ad ſanctum Joannem in Laterano·

Feria·vi· ad ſanctam Crucem in Hieruſalem·
Sabbato ad ſanctum Joannem in Laterauo·
¶ Dñica in paſcha ad ſanctā Mariā maiorem
Feria·ij·ad ſanctum Petrum·
Feria·iij·ad ſanctum Paulum·
Feria·iiij·ad ſanctū Laurentium extra muros
Feria·v·ad ſanctos Apoſtolos·
Feria·vi·ad ſanctam Mariam rotundam·
Sabbato ad ſanctum Joannem in laterano·
¶ Dñica in albis ad ſanctum Pancratium·
¶ Sunt etiā ſpeciales ſtatiões in·xl·ad ſanctaꝫ Mariā de populo omī die a medio·xl· vſqꝫ ad octauā paſce apit ꝛ oſtēdit imago btē virginis Jtē·xx·die martij eſt ſtatio ad ſanctā crucem in Hieruſalē· Jſto die pñt intrare mulieres capellam ſctē Helene ꝛ nō alio tpe per totum annū·

¶ Stationes poſt Paſcha·

¶ Jn die ſancti Marci conueniūt oēs reliquie per totā Romā: ꝛ fit vna generalis ꝓceſſio de eccleſia ſancti Marci ad ſanctum Petrum·
Jn ebdomoda rogationū·ij· feria ad ſctm̄ petrū·
Feria·iij·ad ſanctum Joannem in Laterano·
Feria·iiij·ad ſanctam Mariam maiorem·

¶ In die aſcenſionis dñi ad ſanctum Petrum
Illo die oſtenditur ordinarie vultus ſanctus.
¶ In die Penthecoſtes ad ſanctũ Petrum.
Secũda pẽthecoſtes ad ſctũ. petrũ ad vincula
Tertia penthecoſtes ad ſanctum Anaſtaſium.
Feria.iiij.quattuor tempoꝝ ad ſanctã Mariaꝫ
maiorem ꝛ ad ſanctum Petrum.
Feria.v.ad ſanctum Laurentiũ extra muros.
Feria.vi.ad ſanctos apoſtolos.
Sabbato ad ſanctum Petrum.
¶ Item in.iiij.tempoꝝ menſis ſeptembris
Feria.iiij.ad ſanctam Mariam maiorem.
Feria.vi.ad ſanctos apoſtolos.
Sabbato ad ſanctum Petrum.
¶ Stationes in Aduentu.
Dñica prima ad ſanctam Mariam maiorem.
Dñica.ij.ad ſanctam Crucem in Hieruſalem.
Dñica.iij.ad ſanctum Petrum.
feria.iiij.q̃tuor tp̃m i aduẽtu ad Mariã maiorẽ
feria.vi.ad ſanctos Apoſtolos.
Sabbato ad ſanctum Petrum.
Dominica.iiij.ad ſanctos Apoſtolos.
¶ In vigilia natiuitatis dñi ad Mariã maiorẽ

¶ In die Natiuitatis xp̄i in primo Gallicantu ad ſanctam Mariam maiorem in capella ad preſepe dn̄i noſtri Jeſu xp̄i: in quam etiam non intrant mulieres.
In aurora ad miſſam ad ſanctam Anaſtaſiam.
Ad ſummā miſſam ad ſanctā Mariā maiorem
In die ſancti Stephani ad ſanctum Stephanū in Celiomonte.
In die ſcti Joannis ad ſctām Mariā maiorē ⁊ ad ſctm̄ Joannē lateraneñ. ⁊ ad ſcm̄ Siluestrū in iſto die oſtendit̄ caput ſcti Joannis baptiſte.
In die Innocentum ad ſanctum Paulum.
In circūciſiōe dn̄i ad ſcāz Mariā ad fōtes olei
In Epiphania dn̄i ad ſanctum Petrum.
¶ Dn̄ica in .lxx. ad ſcm̄ Laurētiū extra muros
Dn̄ica in .lx. ad ſanctum Paulum.
Dn̄ica Eſto mihi ad ſanctum Petrum.

Finis.

¶ Impreſſum Rome per Joannem Beſicken Anno domini. Mcccccciij. die vero .xv. menſis Octobris. Sedente Julio .ij. Pontifice maximo. Anno eius Primo.

BIBLIOTHECA HERTZIANA ROMA
ROMA
1957-1530
Coll. rom.

Cat

700